Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI. štev. 6. V Ljubljani, v soboto 7. januarja 1928. Cena Din 1·—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petit vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knaflova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304. Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Pred pogajanji za obnovitev prijateljske pogodbe z Italijo

Uspeh bo odvisen od stališča Italije. — Naši diplomati so pesimistični. — Tudi Grška igra v naših odnošajih napram Italiji važno vlogo.

— **Beograd,** 7. januarja. Doslej še ni prispel iz Rima odgovor na predlog jugoslovenske vlade za podaljšanje odpovednega roka prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Italijo. Šele po ureditvi tega vprašanja se bodo lahko pričela pogajanja med Jugoslavijo in Italijo. Pri pogajanjih se bodo bržkone načela vsa vprašanja, ki so bila doslej med Jugoslavijo in Italijo še nerešena. Uspeh je seveda mnogo bolj odvisen od pogajanj med Italijo in Francijo, kakor pa med Italijo in Jugoslavijo. Ker bo pri teh pogajanjih Italija tako od Jugoslavije kakor od Francije zahtevala gotove koncesije, bo uspeh odvisen samo od stališča, ki ga zavzame Italija pri pogajanjih. Če Mussolini ne bo svojih pretenzij v Severni Afriki omejil na pametno mero in če ne bo svojih zahtev na Balkanu prilagodil jugoslovenski varnosti in suverenosti in ne bo opustil svojega načrta glede razdelitve Balkana v dva sovražna tabora, bodo pogajanja ostala bržkone brez uspeha.

V tukajšnjih diplomatskih krogih pričakujejo izida bližnjih pogajanj s pesimizmom, ker Italija prav sedaj pred pogajanji z ničemer ne pokaže, da je pripravljena opustiti svojo dosedanjo taktiko na Balkanu. Dočim je italijanski tisk v zadnjih dneh svoje napade proti Jugoslaviji znatno omilil, dela italijanska diplomacija na vse kriplje za priključitev Grške k italijanski interesni sferi. Na ta način se izpostavlja najobčutnejša meja Jugoslavije in ogroža jugoslovenski tranzitni promet preko Soluna. Tega pa Jugoslavija nikakor ne more dopustiti. Za resno ogrožanje Jugoslavije ni potrebno, da se Grška izjavi odkrito za njenega neprijatelja, ker zadostuje, da krene grška zunanja politika ponovno na pot kolebanja med francoskim in italijanskim vplivom.

Sklep prijateljske pogodbe med Italijo in Grško bi bil formalno popolnoma na mestu, po svojem bistvu pa bi ne pomenjal nobenega novega koraka za konsolidacijo statusa quo na Balkanu. V diplomatskih krogih se dejstvo, da ni v jugoslovenskih diplomatskih krogih nikogar, ki bi bil za obnovitev italijansko - jugoslovenske prijateljske pogodbe, pripisuje baš tozadevnemu stališču Italije. Kajti prijateljska pogodba z Italijo ne nudi Jugoslaviji nobenega jamstva, da bi se Italija v kritičnem trenutku držala pogodbe.

Sovjetska Rusija o politiki Male antante

Rusija se ne bo vmešavala v notranje zadeve balkanskih držav. — Kritika dr. Marinkovićevega govora pred finančnim odborom. — Jugoslavija nima interesa nastopati proti zbližanju z Rusijo.

— **Moskva,** 7. januarja. »Izvestja« se bavijo z govorom zunanjega ministra dr. Marinkoviča v finančnem odboru Narodne skupščine in ga podrobno analizirajo. Naglašajo, da je sedanji položaj v toliko nesmiseln, ker so politični in gospodarski odnošaji sovjetske unije napram Mali antanti ne glede na Rumunijo naravnost sovražni. To je naravna posledica dejstva, da države Male antante nimajo diplomatskih zvez s sovjetsko Rusijo. Rusija nima nobenih agresivnih namenov na Balkanu in se ne bo vmešavala v zadeve balkanskih držav, ker stoji na stališču, da se balkanskim državam ne sme diktirati kakršnakoli oblika njihovega skupnega življenja. Zato ni razloga, da bi nastopale te države proti sovjetski Rusiji.

Besede zunanjega ministra dr. Marinkoviča o politični propagandi sovjetske Rusije so neosnovane. Dejstva, ki jih je navedel dr. Marinkovič za dokaz, da ta propaganda obstoji, niso nič drugega, kakor ponavljanje izmišljotin mednarodnih ponarejevalcev dokumentov. Dr. Marinkovič naj ne pozabi, da je imel izgon Fan Nolija za Jugoslavijo nezaželjene posledice, in da je ravno ta izgon dovedel do režima Fan Nolija, kar se je spravljalo v zvezo s sovjetsko propagando proti Jugoslaviji. Dr. Marinkovič, ki pravi, da je prijatelj normalnih odnošajev s sovjetsko Rusijo, niti poskušal ni priti v stik s sovjeti. Kar se tiče pripombe dr. Marinkoviča, da bi druge države napačno pojmovale direktna pogajanja med Jugoslavijo in sovjetsko Rusijo, se v vrsto teh držav nikakor ne more všteti Nemčija, Francija, Italija, niti Turčija. Kar se tiče drugih držav, je treba povdariti, da te države niso dajale niti ne dajejo ničesar Jugoslaviji za njeno neprijateljsko stališče napram sovjetski Rusiji ter nikakor ne olajšujejo njenega težkega mednarodnega položaja.

List naglaša končno tudi to, da dr. Marinkovič ponavlja Chamberlainove izjave, da pomenja prekinjenje odnošajev med Anglijo in sovjetsko Rusijo konec, nikakor pa ne pričetek neprijateljskih akcij proti sovjetom.

Italija zopet izziva

— **Beograd,** 7. januarja. Kakor se doznava v zunanjem ministrstvu, bo italijanski novinar dr. Itali Zingarelli, ki bo dospel te dni v Beograd, dejansko prevzel funkcijo tiskovnega atašeja pri beograjskem poslaništvu. Kakor se nadalje doznava, bo zunanje ministrstvo ugovarjalo proti imenovanju dr. Zingarellija, ki je znan zaradi svojega sovražnega stališča napram Jugoslaviji. Njegovi članki so lani povzročili napetost med Jugoslavijo in Italijo.

Prosvetni minister v Zagrebu in Ljubljani

— *Zagreb,* 7. januarja. Kakor se doznava, dospe prosvetni minister dr. Kosta Kumanudi na drugi dan pravoslavnega božiča v nedeljo zvečer v Zagreb, kjer ostane dva dni. V ponedeljek in torek bo stopil v stik z merodajnimi činitelji v Zagrebu ter razpravljal z njimi o vprašanjih eventuelne redukcije posameznih fakultet, kakor sploh o vprašanju zagrebških visokih šol. Ob tej priliki se bo sestal dr. Kumanudi z rektorjem zagrebške univerze in dekani posameznih fakultet. Razen tega se bo dr. Kumanudi, ki je tudi župan mesta Beograda, sestal z županom Heinzlom, in ostalimi predstavniki mestnega zastopa, da razpravlja z njimi o komunalno-političnih in drugih zadevah, ki se tičejo Zveze jugoslovenskih mest. Ob tej priliki bo župan dr. Heinzl skušal ministra dr. Kumanudija prepričati o potrebi izločitve mesta Zagreba iz zagrebške oblastne samouprave. Dne 10. t. m., najkasneje pa v sredo zjutraj, odpotuje minister dr. Kumanudi v Ljubljano, kjer bo imel konference s poklicanimi činelji glede vprašanj, ki se ičejo ljubljanske univerze. Po enodnevnem bivanju v Ljubljani se dr. Kumanudi v četrtek ali najkasneje v petek zjutraj vrne v Beograd.

Princ Karel še vedno straši

— **Carigrad,** 7. januarja. Kakor poročajo listi, so tukaj odkrili rumunsko organizacijo za povratek princa Karla v Rumunijo. Vodja te ogranizacije je neki Fabri bej iz Dobrudže. Fabri bej, ki je mohamedanec, je bil pod Bratianom obsojen na smrt, posrečilo pa se mu je pobegniti v Turčijo. Princ Karel naj bi v najbližnjih dneh dospel v Carigrad, od koder bi skušal priti v Dobrudžo. Fabri bej, ki je bil pozvan na policijo, je pri zaslišanju izjavil, da so vse tozadevne vesti izmišljene in da ne načeluje nobeni organizaciji za povratek princa Karla v Rumunijo. Nasprotno pa vztraja rumunsko poslaništvo pri svoji trditvi, da je Fabri bej vodja posebne organizacije za povratek princa Karla.

ZAROTA PROTI INDIJSKEMU PODKRALJU

— **London,** 7. januarja. Iz Kalkute poročajo, da so odkrili tamkaj veliko zaroto proti indijskemu podkralju. Aretirali so 20 oseb.

Odmevi tihotapstva orožja na Madžarsko

Vesti o energični akciji Male antante se vzdržujejo. — Nova odkritja francoskega in češkega tiska.

— **Dunaj,** 7. januarja. Kakor se doznava, se je več zastopnikov tujih držav tekom zadnjih dveh dni zglasilo pri državnem kancelarju radi informacij o pošiljanju orožja iz Italije na Madžarsko. Avstrijska vlada je dala vse potrebne informacije. Uprava avstrijskih državnih železnic je ugotovila, da je doslej prišlo že deset sličnih pošiljatev z napačno deklaracijo iz Italije preko avstrijskega ozemlja na Madžarsko in sicer iz Verone v Novo mesto.

— **Bukarešta,** 7. januarja. Rumunski notranji minister Duca, ki zastopa zunanjega ministra Titulesca za njegove odsotnosti v Italiji, je izjavil, da je v zadevi tihotapstva orožja na Madžarsko rumunska vlada odločena povzeti resne korake. Rumunija je solidarna z ostalimi državami Male antante ter bo ž njimi skupno protestirala pri poslaniški konferenci in v Društvu narodov s posebno demaršo.

— **Praga,** 7. januarja. Vlade Male antante so se sporazumele o skupi noti v zadevi tihotapstva orožja na Madžarsko, ki bo bržkone že jutri izročena generalnemu sekretarju Društva narodov v Ženevi. Države Male antante zahtevajo, naj Društvo narodov odpošlje posebno komisijo na Madžarsko, kjer naj ne preišče samo afere s tihotapstvom orožja, marveč tudi ugotovi, v kaliko je Madžarska izvršila svoje obveznosti glede razorožitve.

— **Praga,** 7. januarja. Češkoslovaški tisk se še vedno bavi s tajinstvenimi pošiljatvami orožja na Madžarsko. »Pravo Lidu« piše, da so avstrijski socijalistični železničarji že prej protestirali proti sličnim tihotapstvom. Že v času mednarodne vojaške kontrole so bile na skrivaj poslane večje množine orožja in municije na Madžarsko. Lani poleti je dospelo na Madžarsko več vagonov iz Italije, ki so bili naslovljeni za Rumunijo in deklarirani kot južno sadje. V resnici pa je bilo v njih orožje in municija.

»Reforma« poroča, da zunanji ministri Male antante pripravljajo v zadevi tihotapstva orožja posebno noto. Nota se opira na madžarsko izjavo, da se naslovljenec pošiljatve nahaja na Poljskem, dasi to poljska vlada formelno demantira. Upati je, da se bo v kratkem tudi ta zadeva pojasnila, na kar bo sledila baje energična akcija Male antante.

— **Praga,** 7. januarja. »Prager Presse«, ki je glasilo zunanjega ministrstva, poroča iz Budimpešte, da gre pri tihoptastvu orožja v Madžarsko, ki so ga odkrili avstrijski carinski organi v Sant Gotthardu, za 2000 zaklopnic za strojne puške, ki se izdelujejo iz posebnega železa, kakršnega ne more izdelovati na Madžarskem in ga dobavljajo le italijanske tvornice. Pošiljatev se nahaja še v avstrijskih rokah, ker ni mogla biti oddana, ker niso avstrijske oblasti izročile dalje tovornih listov.

Madžari se izgovarjajo

— **Budimpešta,** 7. januarja. Dogodki v Monoštru, kjer so odkrili na veliko zasnovano tihotapstvo orožja in municije iz Italije za Madžarsko, so povzročila v madžarskih uradnih krogih precejšnje vznemirjenje. Šele danes so objavili listi prve vesti. Razumljivo je, da skušajo Madžari odkloniti vsako odgovornost ter naglašajo, da jim je vsa zadeva absolutno neznana. V uradnih krogih poudarjajo, da na Madžarskem sploh nihče ni naročil niti prejemal kakega orožja ter da gre po madžarskih ugotovitvah za pošiljko vojaške opreme, ki je določena za poljsko armado. Madžarski listi naglašajo, da je bilo postopanje madžarskih carinskih organov povsem korektno in v skladu z mednarodnimi običaji ter da so madžarske oblasti takoj, ko je postala pošiljka sporna, odredile vse potrebno, da se zadeva preišče in pojasni. Šele na podlagi rezultatov preiskave bodo merodajne oblasti ukrenile nadaljne korake in odločile, kaj naj se zgodi z zaplenjeno pošiljko. Madžarski krogi izražajo svoje začudenje nad pisavo češkoslovaškega tiska ter naglašajo, da se Madžari prav tako dobro zavedajo, da je uvoz in tranzit orožja in municije na Madžarskem vezan na posebno dovoljenje.

Nagrade za odkup ljubljanskega tramvaja

Kdo so člani upravnega odbora tramvajske družbe? — Zakaj in komu je tramvajska družba izplačala nagrade?

Kakor znano, je vladni komisar na ljubljanskem magistratu lansko leto sklenil z dunajsko družbo, ki je lastnica ljubljanske električne cestne železnice, pogodbo, po kateri se je osnovala z udeležbo mestne občine nova družba, ki bo upravljal ljubljansko električno cestno železnico.

Mestna občina je bila v ta namen prisiljena najeti posojilo v znesku 2,500.000 Din, ki ga je ljubljanska oblastna skupščina na svojem zadnjem zasedanju tudi odobrila. V razpravi o tej zadevi je v oblastni skupščini naglašal posl. dr. Dinko Puc, da je vsota za odkup cestne železnice previsoka in da bi mestna občina dosegla lahko odkup pod ugodnejšimi pogoji. Bivši gerentski svet je namreč pri pogajanjih z dunajsko družbo zastopal edino pravilno stališče, da se mora odkup izvršiti v smislu pogodbe, ki ne predvideva nikake valorizacije in je zato ponudil za odkup tramvaja, ki predstavlja dejansko le staro železje samo 250.000 Din. Gerentski svet je bil odločen zlomiti odpor družbe ter bi to gotovo tudi dosegel, ker bi lahko uvedel promet z avtobusi. Nakup ljubljanskega tramvaja, kakor ga je perfektuiral vladni komisar, ni bil posebno posrečen.

V upravni odbor nove tramvajske družbe, pri kateri je udeležena mestna občina, je imenoval vladni komisar advokata dr. Jeriča, prof. Evgena Jarca, Jos. Pirca, inž. Matka Prelovška, dr. Aleks. Faturja, inž. Janka Müller-Petriča, dr. Mirka Lukana in — samega sebe. Razen teh so v upravnem odboru dr. inž. Walter Mollier in Heinrich Beyerle z Dunaja, revizorja sta Adolf Marmič in mestni knjigovodja Ivan Volc, eksekutivo pa tvorijo dr. inž. Walter Mollier, Jos. Pirc in inž. Matko Prelovšek.

Iz navedenih imen je razvidno, kako pristransko je vladni komisar imenoval za člane upravnega odbora zastopnike občine. Samo inž. Prelovšek je mestni uradnik, drugi so vsi politično eksponirane osebnosti in vladni komisar je imenoval celo samega sebe! Zastopnika demokratske stranke, ki ima največ mandatov v občinskem svetu in svojega župana, med njimi ni nobenega, čeprav je vladni komisar izvršil to imenovanje že po volitvah.

Navajamo vse to zato, ker so se baš v času, ko je vladni komisar odtegnil mestnim nastavljencem običajno božično nagrado ter jim zadržal izplačilo plač, raznesle po Ljubljani vesti, da so gotovi gospodje prejeli od družbe električne železnice za novo leto prav lepe vsote, dasi doslej ni običaj, da bi od nje kdorkoli, bodisi član upravnega odbora ali kdo drugi dobival kake nagrade. Vprašati se je sedaj treba, zakaj so bile nagrade izplačane, ali morebiti zato, ker je občina napravila s tramvajsko družbo tako izborno kupčijo, ker so dotičniki, ki so sodelovali pri tej kupčiji varovali do skrajnosti interese mestne občine? Kdo si je pustil izplačati in zakaj so bile izplačane nagrade?

Prav bi bilo, ako bi merodajni faktorji to stvar pojasnili javnosti, da bi se izkazalo, v koliko so resnične razne govorice, ki ne razburjajo samo mestnih nastavljencev, ampak zanimajo tudi vse, ki nosijo bremena ljubljanskega občinskega gospodarstva.

ZA RAZVOJ NAŠIH LETOVIŠČ

— **Zagreb,** 7. januarja. Vsled vedno večje krize v naših kopališčih se je bavila te dni zveza kopališč, letovišč in sanatorijev v Zagrebu s tem problemom in poslala vladi spomenico, v kateri se zahteva, naj se vsa kopališča in letovišča v državi izločijo iz svojega okoliša kot samostojne občine, odnosno naj se v njihovi občinski zvezi pusti čim manj malih vasi, da bi se lahko uspešno razvijala.

POGREB IGRALCA PAPIČA

— **Zagreb,** 7. januarja. Pogreb gledališkega igralca Josipa Papića, ki je 31. decembra umrl v nekem dunajskem sanatoriju, se bo vršil jutri v nedeljo ob pol 11. dopoldne z mrtvašnice na Mirogoju.

FRANCOSKI TISK O NAŠI LOJALNOSTI

— **Pariz,** 7. januarja. »Homme Libre« razpravlja o prodiranju Italije v Albanijo ter poudarja, da Jugoslavija ni izzvala nobenih incidentov. Beograd goji velikodušne nade za omiljenje obstoječe napetosti med Italijo in Jugoslavijo ter kaže svojo dobro voljo in hvalevreden optimizem.

VAŽNA POSVETOVANJA V RIMU

— **Rim,** 7. januarja. Glavni podtajnik Društva narodov Yotare Sigimura je včeraj dospel sem ter konfernral dlje časa z državnim podtajnikom Grandijem pred vsem o varnostnem paktu in mednarodni razorožitvi. Včeraj je imel Sigimura tudi daljši razgovor z Mussolinijem.

Iz ljubljanske kronike

Trik dveh mladih lopovov. — Pustolovščine mednarodnega sleparja.

Dva visoka in po šimimodi oblečena lopova sta se v četrtek popoldne pojavila v veži hiše št. 17 pred Škofijo, kjer ima prodajalka čevljev ga. Josipina Sterle svojo stojnico. Bilo je okoli 15. Eden je vljudno in samozavestno stopil pred prodajalko in ji izrazil željo, da bi si rad izbral čevlje. Ko je prvi uzmovič izbiral čevlje, je drugi porabil priliko, da je z različnimi vprašanji motil Sterletovo. Prvi si je izbral 175 Din vredne trpežne čevlje. Začel se je pogajati glede cene. V tem trenutku je drugi mladenič segel po čevljih in jo jadrno odkuril, kmalu za njim pa tudi prvi, ki je čevlje kupoval in se delal, kakor da hoče plačati. Rekel je prodajalki samo:

— Zbogom, gospa!

In izginil je tudi on...

O mednarodnem goljufu Ernestu Friedmannu smo že obširneje poročali. Friedmann je bil l. 1890 rojen na Dunaju. Prebredel je že skoraj vso Evropo ter po vseh večjih mestih uganjal razne rafinirane sleparije. Prepotoval je Švico, Nemčijo in Italijo. Končno je prijadral v Jugoslavijo. Pojavil se je v Novem Sadu, Subotici, Beogradu, Sarajevu, Zagrebu in sledniič je prispel na svoji sleparski turneji v Ljubljano, kjer se je kot eleganten kavalir nastanil v hotelu »Union«. V Ljubljani pa ni imel sreče. Prijeli so ga in izročili deželnemu sodišču. Sodišče vodi sedaj temeljito preiskavo. Že se javljajo zunanja sodišča, tako iz Švice, ki zahtevajo, da ga izroče njim. Friedmann se je izdajal za družabnika špedicijske tvrdke »Friedmann & Comp.«, ki ima svoj sedež na Dunaju. V boljših krogih se je včasi izdajal tudi za filmskega igralca, kakor je bolje kazalo. Koliker se je moglo do danes dognati, je Friedmann razne tvrdke in trgovce v Jugoslaviji, zlasti one v Novem Sadu in v Banatu sploh opeharil za približno 25 do 30.000 Din. Navajal je navadno, da so mu v vlaku ženarji ukradli denarnico, a da bo denar takoj vrnil, čim prispe na Dunaj. Ogromne vsote je Friedmann izvabil tudi mnogim italijanskim trgovcem.

FRANCOSKO-AMERIŠKA MIROVNA ZVEZA

— **Pariz,** 7. januarja. Odgovor Brianda na pismo državnega tajnika Zedinjenih držav Kelega od 28. decembra o zaključitvi prijateljskega in mirovnega pakta je že dospel v Washington in je bil izročen predsiavnikom ameriške vlade. V odgovoru se poudarjajo intimni odnošaji med Francijo in Zedinjenimi državami, ki so bili vedno iskreno prijateljski, in se izraža prepričanje, da ne bo nikdar prišlo med obema državama do oboroženega spopada. Odgovor naglaša, da je Francija pripravljena sprejeti vsak ameriški predlog, ki bi onemogočil napadalne vojne.

VIHAR V ANGLIJI

— **London,** 7. januarja. Vihar, ki je te dni zopet divjal po vsej Angleški in Irski, je bil eden najhujših, kar jih pomnijo v zadnjih desetletjih. Brzina vetra je znašala 85 milj na uro. Povzročil je zelo mnogo škode. Zahteval je 6 človeških žrtev, več sto pa se jih je ponesrečilo. Vlaki so imeli radi snežnih zametov velike zamude.

ITALIJANSKO-ALBANSKA PGGODBA PRED DRUŠTVOM NARODOV

— Rim, 7. januarja. Italijanska vlada je izročila glavnemu sekretarijatu Društva narodov besedilo v Tirani 20. novembra 1926 sklenjenega defenzivnega pakta med Italijo in Albanijo v svrho registriranja in objave. Gre za prvo italijansko-albansko pogodbo.

PROCES PROTI ITALIJANSKIM KOMUNISTOM

— **Rim,** 6. januarja. V kratkem se bo začel pred posebnim tribunalom za zaščito države proces proti nekaterim bivšim komunističnim poslancem in komunistom, ki so obdolženi, da so na tajnih sestankih kovali zaroto proti fašistovskemu režimu in delali načrte za ustanovitev oboroženih komunističnih akcijskih čet.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 801, Berlin 13.54, Milan 300, London 276.8, Newyork 56.67, Praga 168.10, Pariz 224, Curih 10.945.

ZAGREBŠKA BORZA.

Zagrebška borza danes radi pravoslavnih praznikov ni poslovala.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9.13, Dunaj 73.15, Berlin 123.55 Praga 15.36, Milan 27.40, Pariz 20.3, London 25.295, Newyork 519.

Zavoženo gospodarstvo ljubljanske mestne občine

Zakon v službi partije. — Soodgovornost velikega župana za poslovanje vladnega komisarja na magistratu. — Vsled nepotrditve proračuna na zahtevo SLS onemogočeno vsako redno občinsko gospodarstvo.

Pri zadnji mučni zadevi na mestnem magistratu so se pokazali klerikalci zopet v pravi luči ter so bile razkrinkane vse njihove brezvestne mahinacije z mestno občino ljubljansko. Dokazali so, da poznajo samo partijo in zopet partijo in če pri tem vse vrag vzame.

Nad leto dni že gospodari na mestnem magistratu vladni komisar, ki je državni uradnik in ki mora biti čuvar zakona in sme opravljati samo one posle, ki so v skladu z zakoni. Prideljen mu je sosvet, obstoječ iz zastopnikov klerikalne in radikalne stranke. Ta sosvet ima samo posvetovalno pravico in ne more v nobeni zadevi odločevati, kar je tudi umljivo. Komisar mora biti prost ter mora poznati v svojem poslovanju le zakon, po katerem se mora ravnati. Klerikalci pa so izrabili v sosvetu ves svoj vpliv ter je bil komisar z ozirom na vladajoče politične razmere v državi slepo orožje v rokah klerikalnega sosveta. Zastopniki radikalne stranke so bili istotako samo privesek klerikalcev, saj slišati ni bilo nikdar in nikjer o kakem njihovem protestu proti početju klerikalnih sosvetnikov.

Kolikor nam je znano, so bili tudi sklepi v sosvetu vedno soglasni brez vsake opozicije. G. Pirc je bil licitator za osobje, Pust pa za tramove. Na magistratu so nastavljali novo osobje brez vsake stvarne potrebe. Vsi oddelki imajo preveč osobja. Staro uradništvo se je temu početju upiralo in vedno so se slišali protesti. Protestirati je začela tudi javnost po svojih organizacijah, toda g. Pirca ni oviralo, da ne bi priglašal novih kandidatov za službo. Tako se je **nastavljalo osobje preko predpisanega števila in izdatki za to gredo v sto in stotisoče letno.**

Vladni komisar se je udal zahtevam klerikalnih sosvetnikov in **čudimo se, da tega početja ni opazil veliki župan,** ki je vendar v tem položaju, kakršen je sedaj na magistratu, **soodgovoren za delo vladnega komisarja.**

Veliki župan nosi v tem pogledu odgovornost in bi bila njegova dolžnost dati komisarju točna navodila, ne pa, da še podpira ponesrečene akcije s potrjevanjem raznih posojil.

Povdariti moramo, da se je gospodarilo na magistratu že lansko leto brez proračuna, kajti proračun za l. 1927. je bil predložen v potrditev šele proti koncu lanskega leta, ko se je moralo pričeti s sestavljanjem novega. Kako se je gospodarilo in koliko je občina pri tem trpela škode, bo morala šele ugotoviti najstrožja revizija po občinskem svetu.

Proračun za l. 1928 je bil pravočasno sestavljen in je bil razpoložen predpisano dobo, ki je potekla dne 30. novembra 1927. Vladni komisar je dobro vedel, da zadeva potrditve župana ne bo rešena v doglednem času. **Njegova naloga in dolžnost bi bila, da zadosti zakonu ter poskrbi pravočasno za potrditev proračuna.** Vladni komisar je po zakonu tudi odgovoren za pravilno funkcijoniranje občinske uprave. Istotako pa je **soodgovoren tudi veliki župan,** ki bi moral paziti na to, da občina pod vladnim komisarjem ne trpi škode. Toda vmes so prišle zopet **zahteve klerikalcev, ki so odločno zahtevali, da komisar proračuna ne sme potrditi,** da tako onemogočijo delovanje izvoljenega občinskega sveta. Partija je prvo, potem šele pridejo na vrsto koristi občine, prebivalstva in samouprave. Vladni komisar je bil tako nepreviden, da se je uklanjal SLS, se udal partijskim zahtevam klerikalcev ter odklonil podpis proračuna. **Podpisal je samo dvanajstino za mesec januar.** Kdor pa drugim jamo koplje, pade sam vanjo.

Nastal je nečuven škandal ter opozoril vso javnost na neznosne razmere na magistratu. Taki slučaji se dogajajo samo še v Makedoniji. Klerikalci so hitro porabili to priliko ter so na najbolj nesramen način udarili po komisarju, dasi je ta škandal razgalil samo njihovo brezvestno igranje z mestno občino in njenim premoženjem zlasti pa njihovo brezvestno igranje z uradništvom mestne občine.

Mestna občina trpi vsled te klerikalne politike in vsled postopanja vladnega komisarja ogromno škodo, ker je **vsled nepotrditve proračuna onemogočeno vsako redno gospodarstvo.** Radi nepotrditve župana je zopet eno leto za občino skoraj izgubljeno. Med letom se težko ustvarjajo novi načrti za delo v občini in tako bo Ljubljana le po zaslugi SLS zopet prikrajšana in oškodovana. To si naj volilci dobro zapomnijo!

Pisane zgodbe iz naših krajev

Velika eksplozija v Zagrebu. — Zagoneten umor v Slavoniji. — Velika poneverba v Zagrebu. - Strašna nesreča na kolodvoru.

Snoči je pretresla strahovita detonacija ves del Zagreba ob Palmotičevi, Vlaški in Jurišićevi ulici. Stanovalci bližnjih hiš so prestrašeni planili na ulico, pred trgovino «Lakboja» v Vlaški ulici se je pa nabralo mnogo radovednega občinstva, ki je gledalo razbito izložbo trgovine, od koder je uhajal plin. Za trgovino so skladišča raznega blaga in bencina, parafina in drugega drogerijskega blaga. V mali stranski sobici se je nahajala plinska peč, katere nameščenci niso dobro zaprli po zatvoritvi trgovine. Plin je napolnil malo skladišče in uhajal tudi v druge prostore. Neki uslužbenec je zavohal plin in vstopil s prižgano vžigalico v skladišče, Plin je eksplodiral in nastali pritisk je vrgel iz zidu veliko okno na dvorišče in porušil velik del zidu. Eksplozija je bila tako silna, da je istočasno popolnoma uničila izložbo. Vsi so mislili, da se je dogodila strahovita nesreča, tem bolj, ker se nahajajo v kleti iste hiše skladišča dveh tvrdk z bencinom in drugimi gorljivimi predmeti. Nastala je prava panika. Zgolj naključju je pripisati, da nesreča ni imela katastrofalnih posledic. Ko so prestrašeni stanovalci zvedeli, da je eksplodiral samo plin, so se pomirili. Eksplozija je povzročila precejšnjo škodo, človeških žrtev pa ni zahtevala.

★

Ob cesti pri Podstrečah v Slavoniji so našli pred dnevi umorjenega seljaka Lazarja Kostadinovića. Proti večeru so naleteli nanj seljaki in mislili, da se je napil in obležal v jarku. Dvignili so ga in odnesli domov in šele v sobi ob svetiljki so opazili, da je ves krvav in ima popolnoma razbito lobanjo. Bil je že mrtev. Ko ga je zagledala njegova žena Ljuba, je obupna zakričala in kakor blazna planila k sosedu, kjer se je zgrudila nezavestna na tla. Orožniki so uvedli strogo preiskavo in ugotovili, da je morilec Lazarja udaril štirikrat s sekiro po glavi. Pri obdukciji so dognali, da pokojni ni bil pijan in tako je postajal umor vedno bolj zagoneten. Po pripovedovanju pokojnikove žene se je Lazar pravdal zaradi nekega zemljišča s seljaki Petrom in Stankom Kuričem in Stankom Kostadinovičem. Lazar je pravdo dobil in omenjeni seljaki so govorili, da se bodo zato osvetili. Orožniki so jih aretirali in izročili sodišču v Požegi, preiskovalni sodnik jih je pa oprostil, ker so dokazali svoj alibi. — Orožniki vodijo še preiskavo, da pojasnijo ta zagonetni umor.

Pri trgovcu Rudolfu Sternu v Zagrebu je bil nastavljen kot inkasant Mirko Nikpalj. Trgovec je te dni opazil, da mu je Nikpalj poneveril 60.493 Din, katere je inkasiral pri raznih odjemalcih. Defravdant si je denar pridržal in nenadoma izginil. Po odkritju poneverbe je Stern takoj osumil tudi bivšega nameščenca Jaromira Kizzya, ki je svoječasno poneveril pri trgovcu 37.000 Din in nato še 2890 Din. Obveščena je bila takoj policija, ki je še istega dne aretirala 30letnega Nikpalja, rodom iz Arbanasa pri Zadru in knjigovodjo Jaromira Kizzya iz Karlovca. — Nikpalj je takoj priznal, da je poneveril denar, ki ga je dobil od raznih odjemalcev v skupnem znesku Din 65.580. Denar si je pridrževal že nad eno leto. Najprej je poneveril 3000 Din. Primanjkljaj je nadomestil z denarjem, ki so mu ga dale druge stranke. Vsota je postajala vedno večja. Nikpalje je pa nameraval vse poplačati z denarjem, ki bi ga dobil od svoje ljubice. Ta je hotela prepisati na njegovo ime svojo hišo. Preden se je to zgodilo, je trgovec poneverbo odkril in ovadil Nikpalja oblastim. S poneverjenim denarjem je Nikpalj plačal svoje dolgove in se zabaval v nočnih lokalih. K poneverbi ga je pregovoril Kizzy, s katerim sta skupno trošila denar v zabaviščih. Kizzy je priznal, da je Nikpalja nagovarjal k poneverbi. Oba je policija izročila sodišču.

★

Snoči je zagrebška rešilna postaja pripeljala z glavnega kolodvora v Zakladno bolnico nekega moškega, ki je v bolnici takoj nato umrl. Nesrečnežu je vlak v Križevcih odtrgal obe nogi nad kolenom. Na kolodvoru je hotel prekoračiti progo in se ogniti drvečemu vlaku. Na tračnicah je pa padel in vlak ga je povozil. Njegove identitete niso mogli ugotoviti in se še sedaj ne ve, kdo je ponesrečenec. Pri njem niso našli nobenih listin. Ponesrečenca so takoj položili v vagon in odpeljali v Zagreb. Bil je v popolni nezavesti in je umrl, ne da bi se zavedel. Zdravnik je mogel ugotoviti samo smrt vsled težke poškodbe in velike izgube krvi. Policija poizveduje kdo je ponesrečenec.

Nenaden vremenski preokret

Včeraj in danes je nastal nagel vremenski preokret. Do včeraj je pritiskal še mraz. Mrzli val pa se je sedaj umaknil toplejšemu. Snoči se je nebo pooblačilo in vse je kazalo, da dobimo izrazito južno, vlažno in morda celo deževno vreme. Ponoči pa je zapihal močan sever, ki je oblake pregnal in danes zjutraj je bilo popolnoma jasno, samo nad Kamniškimi planinami in Karavankami so se kopičile rdečkaste megle. Pogled na planine je bil zjutraj in dopoldne diven. Dopoldne je ostalo nebo popolnoma jasno in izredno sinje, skoraj tako kakor na našem Jadranu. Že zjutraj se je termometer dvignil nad ničlo in je dosegel opoldne 11 stopinj, kar je za ta letni čas pač redek pojav. Danes opoldne je bilo tako lepo in toplo, da bi človek mislil, da smo v začetku maja, ne pa januarja.

Zimski sport včeraj ni beležil takega razmaha kakor na novega leta dan. Sneg se je pričel tajati. in za smučarje odnosno sankače je bil neprikladen. Kljub temu je odšlo na Gorenjsko mnogo smučarjev.

Sport

— Premerl prestopil v Concordijo. Premerl, reprezentativni centerhalf zagrebške **Viktorije je prestopil h Concordiji. Concordia, ki je zdaj najmočnejše zagrebško moštvo, je s pristopom Premerla znatno ojačena in bo v pomladnem prvenstvu igrala odločilno vlogo in to tem bolj, ker spomladi nastopi tudi famozni branilec Vrbančič.**

— Zdarski, dosedaj centerfor dunajskega **Slovana je pristopil k praški Slaviji. Igral bo v moštvu Slavije že povodom njenega novoletnega gostovanja v Italiji. Slavija igra 31. decembra v Alessandriji in 1. januarja v Turino proti F. C. Torino.** S Slavijo pojde **tudi njen bivši napadalec Čapek. Puč in Joska, najnevarnejša strelca Slavije, sta blesirana.**

— Budimpeštanski FTC je v Egiptu porazil reprezentanco Aleksandrije s 3 : 0.

— Novi težkoatletski rekordi. Svetovni prvak Charles Rigonlot je v Parizu te dni postavil nov rekord v dviganju uteži. Dvignil je sunkoma obojeročno 176.5 kg in zboljšal svoj lastni rekord za 1 in pol kilograma. — Pri isti prireditvi je Bolgar Bosek izboljšal rekord srednje teže. Dvignil je sunkoma obojeročno 109 kg.

— Krasni skoki. O božiču so se v St. Moritzu že merili švicarski in švedski smučarji, ki vneto trenirajo za zimsko olimpijado. Najboljši skok je dosegel Švicar Trojani, ki je v krasni pozi skočil enkrat 61.57, drugič 62 metrov daleč, drugi je bil Norvežan Verre, ki je skočil 61 in 63 metrov daleč, pri tretjem skoku, v katerem je dosegel 64 m, pa je padel.

Mednarodna dijaška konferenca v Ljubljani

Pred slovesno otvoritvijo mednarodne dijaške konference je rektor ljubljanske univerze prof. g. dr. Nachtigal sprejel zastopnike C. I. E. Po sprejemu se je vršila v zborničnj dvorani univerze slovesna otvoritev konference. Vodstvo in predsedstvo konference je prevzel prof. g. dr. Leonid Pitamic, ki je v krasnem govoru pozdravil poleg delegatov C. I. E. tudi rektorja, zastopnike tujih držav, velikega župana dr. Vodopivca, zastopnika ljubljanskega oblastnega odbora prof. g. Jarca in zastopnika mestne občine g. direktorja dr. M. Zarnika.

Nato je pozdravil vse navzoče goste in delegate rektor g. dr. Nachtigal, povdarjajoč, da je ljubljanska univerza še mlada znanstvena institucija, da pa resno stremi postati enakovredna univerzam ostalih kulturnih narodov. Želel je zborovalcem kar največ uspeha, kajti njih naloga ni le humana, marveč bodi njih glavni cilj kulturno zbližanje vseh narodov.

Nato so sledili pozdravi zastopnikov raznih oblasti, tako pozdrav velikega župana g. dr. Vodopivca, oblastnega odbornika g. Evgena Jarca in magistratnega direktorja g. dr. M. Zarnika. V imenu delegatov se je za pozdrave zahvalil najprej predsednik jugoslovenske delegacije g. Ilija Živančević, nato podpredsednik C. I. E. inž. Paleček in končno njen predsednik dr. Roberto Maltini. Ta je prečital tudi pozdravno brzojavko dijaštva kralju Aleksandru I., ki so jo sprejeli vsi z viharnim odobravanjem in klici: »Živel kralj!« S tem je bil formalni del konference zaključen. Popoldne se konferenca nadaljuje, a jutri se se delegati odpeljejo na Bled.

Bajke o beograjski kavarni „Albanija“

Umazana in neznatna beograjska kavarna «Albanija», ki je danes samo še zatočišče najnižjega sveta, je dobila že svetovni sloves. Tuji novinarji so se začeli zanimati za nizko in umazano poslopje, ki stoji sredi palač na najprometnejšem kraju Beograda in ni čuda, da se takoj informirajo, kaj je na tej kavarni, da uživa neke vrste zaščito in se je nikdo ne upa podreti ali modernizirati. Njim pač ni znano, da je Beograd ljub svoji veliki modernizaciji v zadnjih desetih letih ohranil še marsikaj, kar spominja na balkansko prošlost. Mali nesporazumi in novinarska fantazija pa so skovali okrog te neznatne «kafane» cele bajke.

Tako objavlja med drugimi ugledni varšavski list «Kurier Warszavski» daljši dopis svojega poročevalca, v katerem naglaša, da je kavarna «Albanija» zelo zanimiv in znamenit zgodovinski objekt. To je baje bila nekoč kovačnica zarot in revolucij. V tej kavarni je začela svetovna vojna in obstojala je baje že v času, ko je še turški paša vladal na beograjskem gradu. Malo poslopje je zgrajeno po turškem načinu in stoji popolnoma osamljeno med petnadstropnimi palačami modernega tipa. V to kavarno so se baje stekale niti vseh balkanskih zarot, revolucij in osvobodilnih pokretov. Za časa svetovne vojne so imeli v njej avstrijski oficirji ljubavne sestanke. Po vojni je kavarna popolnoma propadla in izgubila svojo nekdanjo vlogo. Danes je samo še zatočišče najnižjih slojev in kvečjemu pozorišče prepirov in pobojev.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 7. januarja 1928; katoličani: Valentin; pravoslavni: 25. januarja Božič.

Jutri: Nedelja, 8. januarja 1928; katoličani: 1. po razgl. Sv. Družina; pravoslavni: 26. januarja, Drugi dan Božiča.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: »Pikantni škandal«.
Kino Dvor: »Sv. Frančišek«.
Drama: »Mnogo hrupa za nič«. A.
Opera: »Hoffmanove pripovedke«
Reduta v cvetju v Unionu ob 20.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Drama: ob 15.: »Peterčkove poslednje sanje.

Opera: ob 15.: »Rigoletto«; ob pol 20 »Bajadera«.

Kino »Matica«: »Pikantni škandal«.
Kino Dvor: »Sv. Frančišek«.
Film ZKD: »Lažna sramežljivost« ob 11. v Matici.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Sušnik Marijin trg;; Kuralt, Gosposvetska cesta.

Uredništvo z rodbino

Zoper plesni greh so skrbni oblastni očetje sicer ukrenili takse, toda se mladina ne da ugnati, marveč hoče plesati navzlic davščinam. In prav ima, da pleše, kajti kako naj se mladina razvija, če ne pleše. Udje bi ji zastali, srca otrpnila in možgani morda takisto, potem bi pa stare grče tarnale, da je z njo križ in to in ono.

Ampak ples še ni ples, če ga ne naznanjajo tiskana vabila na boljšem nazobčanem papirju. Vabila so znak olikanosti in bontona. Zato jih dobe vsi, ki spadajo tako ali drugače v register izobražencev. Med izobražence prištevajo tudi uredništvo z rodbino. Na plese vabijo vse pomembnejše urednike, z eventualnimi rodbinami, poleg tega pa še uredništvo s pravo zakonsko rodbino. In je to hvale vredno in posnemanja takisto, kajti je uredniška rodbina tako rekoč fenomenalna. Vsako uredništvo ima koš in škarje. To sta poglavitna rodbinska člana in ju ne kaže prezreti pri plesnih vabilih, nikakor ne. Kajti če bi ju prezrli, bi se krvavo osvetila. Kaj vse lahko prizadeneta ta dva rodbinska člana, vedo tisti, ki imajo kaj opraviti z uredništvi. Zato ne pozabite vabiti na ples uredništev z rodbino.

Ozvald, „Kulturna pedagogika“

V založbi Slovenske Šolske Matice je izšla kot redna publikacija za leto 1927/28 knjiga »Kulturna pedagogika. Kažipot za razumevanje človečenja« (250 strani), ki jo je napisal vseučil. prof. dr. K. Ozvald.

Ta knjiga je menda prvi poizkus, sistematično pokazati, da je tudi na kulturnem popršču vzgojstva (izobrazba, pouk, vzgoja), kakor i sicer v življenju — »vse z vsem v zvezi«. S tem bi hotelo pred vsem drugim biti rečeno, da je vseh vrst prizadevanje na področju vzgoje, pouka in izobrazbe svojevrstno dogajanje, ob katerem kulturno življenje samega sebe ohranjuje in oblikuje. In pa da je prav zato kultiviranje človeka, zlasti pa kultiviranje mladega pokolenja, najtesneje spojeno s kulturnim bitjem in žitjem kakega naroda.

Jedro knjige se deli na dvoje: prvi del obsega splošno kulturoslovje, a drugi jemlje v pretres šolske probleme.

Koncem vsakega poglavja so navedeni naslovi takih knjig, ki se dado s pridom čitati »za dopolnitev in poglobitev prinesenega teksta. Knjiga se je rodila iz občutne potrebe po trdni idejni podlagi, razkatero bi bilo mogoče smiselno staviti in reševati pedagoška vprašanja v širokem, kulturnem pomenu besede.

Broširana, 252 strani obsegajoča knjiga, stane Din 32.—.

Danes in ponedeljek

zadnji dan **prodaja srečk** razr. loterije v

Oglasnem oddelku »Jutra«, Prešernova ulica štev. 4 ter v Ekspoziturí »Jutra«, Ljubljana VII, Celovška cesta štev. 53.

Pierre Veber:

Naš podnajemnik

— Čuj, mi pravi boljša polovica, — hišni gospodar nama je zopet povišal stanarino za 2000 frankov tako, da najino stanovanje, ki je pred vojno stalo 2000 frankov, velja sedaj 7000 fr. Mislim, da bi lahko žrtvovala sobo, katero sem si uredila kot budoar. Ali je ne bi dala v najem s pohištvom vred?

— Dala v najem? Komu pa?

— Kaki stari, mirni dami ali starejšemu gospodu. Podnajemnik nama ne bo na poti, ker bi imel itak svoj poseben vhod s stopnic. Zato bi dobivala mesečno okoli 600 frankov in s tem bi lahko vsaj majhen del najemnine poravnala.

— A budoar?

— E, se mu bom pač morala odreči. Pod streho imamo še eno posteljo, posteljnino pa bi moral podnajemnik prinesti s seboj, odstopila mu bom omaro z ogledalom, divan od sestrične Hortenzije, nočno omarico, ki jo ima zdaj sluga, tisti stol, ki ga ne moreva trpeti in pa tisto mizo brez sloga. Na kamin mu postavim uro, ki ne gre, na stene tiste krasne kopije, kakor »galenten pastir«, »pierrot in pierretta«, »raztreseni profesor« i. t. d. S hišnim gospodarjem sem že govorila, in on nima nič zoper to, ako vzameva podnajemnika. Kaj hočemo, življenje je težko! Pomisli samo na nove davke! Treba je izrabiti vsako priliko!

Hotel sem sicer ugovarjati, da bi raje gladovala, kamne tolka, delala kar si bodi, samo da nama ne bo treba vzeti kogarkoli z ulice na stanovanje. — Toda bil sem slab kot vedno. Žena mi je obetala, da bo ponudnike za našo sobo vse izprašala, in tako sem nesel sam v novine ta mali oglas:

Elegantno urejena soba

s prostorom za toaleto v najboljšem stanju se odda takoj v najem za 600 frankov mesečno. Poseben vhod. Vprašajte!...

Oglasilo se je 200 oseb: Rusov, najodličnejšega rodu, mladih Angležev, samcev, lepih tipkaric, dam brez stalnega zaslužka, neki argentinski plesalec, zamorec, celo en Kitajec, potem družina peterih glav, ki nam je hotela dajati 100 frankov več. Midva pa sva hotela, da stopiva v zvezo samo z odličnim gospodom. Zato sva odklonila vse druge, kot razne učitelje, glasbenike, artiste, igralce, kronične bolnike, slabotne starce in ljudi brez priporočil. Že sem upal, da ne dobiva podnajemnika po najinem okusu.

Nekega dne pa mi reče žena: — Našla sem ga! — Koga? — Ideal podnajemnika, gospoda Laribona, rentierja, dobro vzgojenega, kakih 45 let starega. Sprejel je vse pogoje in plačal za šest mesecev naprej. Tu imaš 3000 frankov.

Denar me ni spravil v dobro voljo.

— Ali nisi zadovoljen? me vpraša žena.

— Kaj pak, seveda sem, že zavoljo tebe.

— Ah, gospod Laribon želi samo nekaj... tiče se to namreč tistega neobhodno potrebnega kotička. No, saj ima prav, tudi on je človek in se mora podvreči zahtevam narave. Sicer pa so njegova vrata ravno nasproti diskretnih vrat, pa nas ne bo motil. Sicer pa — denar sva že vzela, zdaj je že vse gotovo.

— Gospod Laribon se jutri zjutraj priseli. Ima tri kovčege z obleko in pet kovčegov knjig. To je učenjak in povedal mi je, da piše »Zgodovino državnih financ«. In dogovorila sva se pismeno, da razen nedeli ne sprejema obiskov, da bo plačeval služkinji za snaženje sobe mesečno 60 frankov, da bo sam kuhoval kurjavo, da ne bo vodil k sebi prijateljic, da ne igra na klavir in da nas ne bo čisto nič motil.

Zvečer se nam je prišel Laribon predstavit: dolg kot preklja, nekoliko osivel, zelenkastih oči in pretiranih kreteni. Priznam, da se je izražal korektno, prej je bil v nekaki državni službi, pa jo je moral pustiti vsled slabih pljuč. Ljubi samoto in ne trpi šumnega življenja samcev in zato je zmeraj hrepenel po tihem stanovanju. Silil sem se, da bi bil ljubezniv, ali tega gospoda Laribona sem že takrat mrzil. Moja žena pa se je kar topila od postrežljivosti, ponudila mu je celo kozarček mojega dobrega likerja. Ob desetih se je gospod Laribon nazadnje oprostil in obljubil še moji ženi poslati cvetja češ, da je to navada v Tourraini, kjer je bil doma. To noč je še spal v hotelu in sem mu spravil celo suknjo. Ah, zakaj ga nisem zadavil!

— Zdaj mi je začela žena očitati nekorektno vedenje.

— Sram me je, — reče, — k sreči je gospod popolen plemič. — Pa mu vsaj predniki niso menda sodelovali v križarskih vojnah!

— K sreči se je naš gost tako vedel, kot niti opazil ni tvoje slabe vzgoje! Prvikrat v dvanaistih letih me ta večer žena ni poljubila.

Gospod Laribon se je priselil k nam. Imel je monumentalne kovčege in tako težke, da se je pokvaril lift, in moral sem ga dati popraviti. Gospod Laribon je imel svoj ključ in ni od nas ničesar zahteval, toda ves dan je lomastil po sobi in z velikim ropotom premikal pohištvo. Šele zvečer je odšel, da nekje večerja. Na najini duši je ležalo breme navzočnosti tujega bitja, komaj sva si upala govoriti. Žena je dejala: — teh tritisoč frankov nesem jutri v davkarijo. Za koga sem se torej žrtvoval? Za davkarijo! Stopile so mi solze v oči...

Šla sva spat. Prvo spanje je najboljše, ker sveži človeka. Nenadoma me zbudi žena: — Georges! — Kaj je? — zakličem.

— Ali ti je slabo? — Ne, ne, dragi... zdi se mi, da se hiša podira. Malo poslušaj! — Poberiva vse najine dragocenosti pa zbeživa! Zamolkel grom se je zaslišal kot pred potresom. Skočiva iz postelje, grmenje je vse hujše in odmeva strahovito v praznem prostoru. — Toda to je le naš podnajemnik, ki smrči, najprej z dolgim rrrrrrrr potem nalik hropenju brzovlaka v tunelu, potem kot glasovi nekoga, ki ga davijo, pa zopet grmenje.

Zjutraj sem vzel baš novine v roke, ko prihiti žena v sobo: — Georges!

Velik razmah naše avijatike

V Rakovici grade veliko tovarno za aeroplanske motorje. — Nova tovarna aeroplanov v Zemunu že obratuje. — V Novem Sadu je tretja tvornica za hidroavijone in šolska letala.

Tudi naša država se zaveda, kolikega pomena je v mirnem, zlasti pa v vojnem času dobro razvito zrakoplovstvo. V tem pogledu smo seveda daleč zaostali za drugimi kulturnimi državami, ker nimamo denarnih sredstev, da bi zgradili primerno civilno in vojaško zračno flotiljo odnosno ker se izdaja pri nas denar v manj važne svrhe, vendar je pa opažati zadnje čase razveseljiv pojav, da se tudi naša vlada zanima za razvoj avijatike.

Že več mesecev grade v Rakovici blizu radijopostaje cel kompleks poslopij, v katerih bo naša prva tovarna za izdelavo aeroplanskih motorjev. Preden so začeli graditi nova poslopja, so uredili zemljišče in regulirali topčidersko reko. Glavno poslopje, v katerem bodo delavnice, bo kmalu pod streho. Poleg poslopij za tovarno grade tudi velik hotel, v katerem bodo nastanjeni francoski inženjerji in strokovnjaki, ki bodo imeli spočetka v rokah tehnično vodstvo fabrikacije motorjev. Obe zgradbi morata biti dogotovljeni že v začetku leta tako, da se bo 1. julija že lahko pričelo izdelovati motorje. Poleg obeh zgradb bodo zgrajena še razna skladišča, stanovanja za uradnike in delavce itd. Tekom enega leta se Rakovica spremeni v industrijsko predmestje Beograda, ki bo imelo tramvajsko zvezo z mestom. Okoli tvornice zgrade parke, igrišča za tenis

Tvornica bo že tekom prvega leta zaposlila okoli 600 delavcev, večinoma naših ljudi, dočim bodo tehnično vodstvo prevzeli Francozi. Tvornica bo lahko izdelala že okoli 150 motorjev. Zanimivo je, da je osnovana z domačim kapitalom, tehnična kolaboracija s Francozi pa ostane toliko časa, dokler ne dobimo svojih strokovnjakov.

Tvornica bo opremljena z najmodernejšimi stroji, tako da bo lahko izdelovala motorje vseh tipov in vrst, za katere bo pač dobila potrebno licenco.

Dočim je tvornica za motorje v Rakovici še v gradnji, je velika Ikarusova tvornica za zgradbo letal v Zemunu že pričela obratovati. Tvornica obstoji sicer že delj časa, v zadnjem času so jo pa povečali in modernizirali. Sedaj izdeluje bojne avijone tipa »Poleze«, za katero je dobila naša država dovoljenje. Tvornica je istotako opremljena z najmodernejšimi stroji in zanimivo je, da izdeluje večino potrebščin popolnoma sama. Razpolaga s stroji za rezanje jekla, z velikanskimi stružnicami in raznimi drugimi tehničnimi potrebščinami. Med najmodernejše stroje, s katerimi razpolaga, je ameriški stroj za kovice, univerzalni stroj za izdelovanje orodja, stroji za skobljanje kovin, ki po svoji ogromnosti in obliki spominjajo na mornariške topove itd.

Tvornica je razdeljena v več oddelkov, tako v oddelek strojev, zanimiv pa je tudi pogled v kontrolno sobo. Ta je podobna manjšemu znanstvenemu laboratoriju, tu se kontrolira vsak tudi najmanjši komad, izdelan v tvornici. V tem oddelku je tudi kompliciran in najdražji aparat tvornice, na katerem preskušajo jeklo. Najmanjši komadič jekla se stavi 30 sekund pod pritisk 3.000 kg, da se preiskusi njega odpornost. Nadalje so tu aparati za preizkušnjo lesa, platna itd. Tudi v higijenskem oziru je tvornica moderno urejena, preskrbljena je z zadostno ventilacijo. Tvornica je razdeljena v 22 oddelkov in sob in vsaka razpolaga z lastnim telefonom. Delavci imajo na razpolago lepo opremljen oddelek z vsem potrebnim konfortom. Tu je velika umivalnica, ambulanca, čitalnica, kantina itd. V Ikarusovi tvornici je že sedaj zaposleno okoli 150 delavcev, tvornica lahko izdela mesečno do 15 aeroplanov. Vsi delavci so naši državljani, razen direktorja in štirih vodij oddelkov, ki so Francozi. V najkrajšem času se v bližini tvornice nivelira primeren kompleks sveta, ki bo služil kot aerodrom za letala.

Tretja Ikarusova tvornica, ki je najstarejša, se nahaja v Novem Sadu. Tu se specijelno izdelujejo hidroavijoni in šolska letala, specijelno pa za hidroavijone uporabljamo cedrovino, ki e zelo draga, deloma pa tudi smrekov les. Kakor je ugotovil nemški učenjak prof. Bayer, raste najboljši smrekov les v Bosni. Dočim kanadska smreka vzdrži pritisk 480 kg na kvadratni centimeter, vzdrži smrekovo drevo iz Bosne celo pritisk 700 do 800 kg na kvadratni centimeter. Žalostno pa je dejstvo, da se ta smreka pri nas vobče ne eksploatira, marveč se dogaja, da je treba ta les, ki je za izdelavo avijonov in hidroavijonov nujno potreben, pri nas uvažati in to celo iz Kanade.

Tvornica v Novem Sadu je bila osnovana l. 1923., zgradila pa je v marcu 1924. svoje prvo šolsko letalo, kasneje pa še večjo množino šolskih aeroplanov. Tvornica je takrat delala popolnoma na svojo pest in ni med njo in državo obstojal nikak dogovor. Kasneje je bila med tvornico in državo sklenjena pogodba in se je tvornica obvezala, da gradi šolske aeroplane in hidroavijone za našo vojsko in mornarico. Tvornica sama je konstruirala pod vodstvom bivšega avstro- ogrskega mornariškega konstrukterja Josipa Mikla popolnoma nov tip hidroavijonov. Od svojega obstoja pa do danes je tvornica Ikarus izdelala 140 šolskih hidroavijonov, na katerih so naši letalci preleteli že okoli 450.000 km, vendar se dosedaj še ni pripetila nobena nesreča. Posebni tip hidroavijonov, ki ga je zgradila tvornica za obrambo naše obali, je odobrila in sprejela naša vojaška uprava.

H koncu je še omeniti, da razpolagajo vse tri tvornice v Zemunu in Novem Sadu s približnim kapitalom 50 milijonov Din. Osnovni kapital pa se z novimi gradnjami, ki so projektirane in ki so že v delu, poviša na 75 milijonov Din.

Čudna pota naše vojaške uprave

Vohunska afera, ki je bila nedavno odkrita v naši državi in ki je imela svoje glavne eksponente baš v Sloveniji, je šla nekako neopaženo mimo naše javnosti. Ne bomo se z njo obširno pečali, dasi bi bilo zanimivo zvedeti njene podrobnosti in nekatera kočljiva poglavja, ki pa ne spadajo v javnost. Pomuditi se hočemo samo pri čudnem poslovanju naše vojaške uprave, ki je žal s to afero v neposredni zvezi.

V poročilu o vohunski aferi je bil omenjen kot eden glavnih osumljencev neki Marko Keil, bivši avstrijski aktivni častnik, ki se je udeležil kot rezervni kapetan I. klase nedavnega ostrega streljanja našega topniškega polka v okolici Ljubljane. Ta gospod je bil pozneje kot vohun obsojen na poldrugo leto težke ječe. Obsodba sicer še ni pravomočna, ker se je pritožil na stol sedmorice, vendar je pa jasno, da je bil zapleten v vohunsko afero.

Zato se človek nehote vpraša, kako je mogoče, da pride vohun kot častnik v našo armado in da se mu nudi prilika zbirati informacije o vojaških zadevah, ki bi morale ostati tajne. Keil je moral kakor vsi drugi bivši avstrijski častniki šele prositi za sprejem v jugoslovensko armado. Tukajšnje vojaške oblasti so uvedle pri sprejemanju bivših avstrijskih častnikov v našo vojsko povsem umesten način, da odstopijo vsako prošnjo najprej ljubljanskemu pododboru udruženja rezervnih častnikov, ki se o dotičnem prosilcu izjavi. Marka Keila je pododbor gladko odklonil. Kljub temu je bil mož takoj sprejet v našo armado.

Do zadnjega časa se je sploh prakticiralo sprejemanje bivših avstro-ogrskih častnikov ne glede na njihovo preteklost. Nasprotno pa poznamo mnogo primerov, da niso bili sprejeti v našo armado bivši dobrovoljci, ki so se aktivno udeležili bojev proti centralnim državam. Na eni strani se torej sprejema ljudi, o katerih se pozneje izkaže, da so vohuni, na drugi strani pa vojaška uprava odklanja zavedne Jugoslovene, ki so že začetkom vojne dokazali, da so iskreni pristaši jugoslovenske misli. Poznamo več odličnih dobrovoljcev, ki so bili v Dobrudži za svojo hrabrost odlikovani, pa še vedno niso sprejeli v našo vojsko. To so tako zvani disidenti, o katerih naša javnost žal še vedno ni poučena.

Dobro bi bilo, da bi se v našem parlamentu sprožilo to pereče vprašanje in da bi vojaške oblasti v bodoče pri sprejemanju bivših avstro-ogrskih častnikov zbrale vse informacije o njihovi preteklosti, zlasti pa o njihovem delovanju med vojno. Disidentsko vprašanje tvori žalostno poglavje v zgodovini našega ujedinjenja in zato bi priporočali vsakomur, kdor o njem ni informiran, naj prečita v zadnji številki »Nove Evrope« zelo zanimiv članek Srba g. Semisa, ki je igral pri formiranju dobrovoljske divizije v Odesi važno vlogo. V tem članku je jasno povedano, zakaj in kako je prišlo do razpada srbskega dobrovoljskega kora v Odesi in v koliko zadene pri tem krivda tako zvane disidente.

Najboljša ruska filmska umetnica

OLGA ČEHOVA

debutira danes v svoji krasni veseloigri

PIKANTNI ŠKANDALI

v Elitnem Kinu Matica.

Epilog krvave tragedije

Pred ljubljanskim kazenskim senatom se je te dni odigral epilog krvavega zločina, čigar žrtev je postal dne 6. novembra l. 1927. posestnik Tone Dolinar iz Podlipovca.

Na obtožni klopi sta sedela hlapca Jože in Tone Kubar in delavec Janez Seneker iz Št. Jurja, obdolženi uboja posestnika Dolinarja. O krvavem dogodku smo svoječasno že poročali.

Trojica je dne 6. novembra vasovala pri Dolinarjevi pastorki Micki v Podlipovcih. Dolinar je bil sam, njegova sestra in njen mož sta bila na svatbi v Podkraju. Ko je opazil nevabljene nočne goste, je jezen pograbil dritelj in planil v svinjsko kuhinjo, kjer so fantje vasovali.

Naletel pa je slabo. Fantje so ga prestregli in se mu uprli. Nastal je strahovit pretep, palice so žvižgale po zraku, noži so se bliskali v rokah. Dolinar je kmalu podlegel premoči, fantje so ga pobili na tla in vrgli skozi okno. V mlaki krvi je nesrečneža našel njegov nečak, ki je bil edina priča krvavega dogodka .

Že drugi dan so bili ubijalci pod ključem in prepeljani v zapor. Orožnikom so sicer tajili svoje dejanje, toda pod težo dokazov so med preiskavo in pri razpravi priznali »da so ga« . . . Valili pa so krivdo drug na drugega, tako, da si sodišče ni bilo na jasnem, kdo je dejanski krivec, odnosno ubijalec. Med razpravo se je ugotovilo, da je dobil Dolinar 17 vbodljajev z nožem, štirje so bili smrtnonosni. Sodišče je obsodilo Jožo in Toneta Kuharja vsakega na 1 leto ječe, a Janeza Ševerkarja na 10 mesecev težke ječe s poostrenjem. Mila kazen je vzbudila v javnosti precejšnje začudenje. Pretepačem bi moralo stopiti sodišče pošteno na prste, sicer ne bomo nikoli iztrebili te grde navade, ki je zahtevala pri nas že toliko žrtev.

Slika kaže ubitega Dolinarja.

Miroslavu Vilharju!

Jaz nisem Prešernu
ne Vodniku stric;
nabral pa sem nekaj
domačih cvetlic.
(Vilhar, Pesmi 1860, 155.)

V spomenici Miroslavu Vilharju 1906. piše dr. Josip Tominšek: »M. Vilhar se kot pesnik in skladatelj po obsegu in po umetniški višini svojih proizvodov ne more meriti s kakim velepesnikom ali veleskladateljem; po svojem vplivu na široke sloje slovenskega naroda pa ga lahko štejemo med prve naše može. Ne smemo ga presojati le z ene strani, ampak kot celega človeka. Kot tak pa on pripada prvim našim bodrilcem, za širno Notranjsko je on opravil tekom 20 let toliko, kolikor je učinilo v drugih krajih skupno šele več mož in raznih činiteljev; a tudi v drugih naših krajih so z njegovo pesmijo prvikrat zapeli, da so »sinovi Slave« in njegove pesmi so tudi res nesle, ne le umetno zaplojale nekaj pravega slovenstva k zunanjikom, sorodnikom in tujcem.

Pozabljene so in bodo marsikake visokoumetne pesmi in melodije proslulih pesnikov in skladateljev, a Vilharjeve se ne bodo pozabile, sin jih podeduje po očetu, hči od matere . . .«

Tak mož zasluži spomenik in pravo mesto mu je v svetovnoznani Postojni. **Zgodilo se je . . .** Slavljen je bil naš rojak, kajti Vilhar je bil rojen tu v Planini 7. sept. 1818. Njegova rodna hiša nosi še danes ime Vilharjev dom in 1890. je bila v njo vzidana spominska plošča. »Čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo!«, je onemel Vilharjev klic na tem ponižanem in razžaljenem ter v kot potisnjenem postojnskem spomeniku. Odmev njegov, odmev ponižanega in užaljenega je odjeknil v srcih rodoljubnih gospodarjev in narodnih obmejnih delavcev, da smo sklenili mi notranjski obmejni razdeljeni Martini Krpani napraviti nov spomenik Miroslavu Vilharju na svobodnih tleh pred njegovo rojstno hišo. Vzbuditi hočemo narodno in državno edinstvo na svojih tleh, da pokažemo moč in zavest notranjskega vzor-kmeta Martina Krpana, ki se ni bal ne ministra ne biriča, ne cesarja ne Brdavsa ker je poznal v svoji krepki duši le rodno grudo in ljubezen do nje. Tu na meji črpamo svojo moč iz nepremakljivosti matere zemlje katero utrjuje lepota in ljubezen do naše sladke materine govorice, katere nam ne vzame iz srca tudi najsilnejši Brdavs. Grčapisatelj Levstik je s svojim vzor-kmetom Martinom Krpanom počastil Notrnajca, ki nikdar ne spremeni svojih narodnih običajev in ostane veren svoji materi zemlji, ki nas vse hrani in shrani. Rodoljubi — pobratimi Vilhar, Levstik in notranjski kmet Martin Krpan se niso bali Žabjeka, junaki zaslužijo, da se klonimo njih domorodnim čustvom in dvignemo njih slavo, ako napravimo spomenik svojemu najvrednejšemu sinu Miroslavu Vilharju, da bo vzbujal in oznanjal narodno in državno edinstvo s svobodne matere zemlje daleč tja po neodrešeni domovini:

»Čujte gore in bregovi, da sinovi Slave smo!«

Sprejmite ta naš rodoljubni poziv vsi Notranjci, vsi Slovenci, vsi Jugoslovani da vzgojimo s postavitvijo Vilharjevega spomenika v vsi svobodni in neodrešeni Notranjski ljubezen, slogo in edinstvo našemu obmejnemu narodu, kateremu naj zasije solnce svobode do onih naših naravnih mej, kjer še šepetajo naše vzormatere svoje večerne molitvice s svojo nežno deco v svoji večnolepi materini govorici . . .

Odbor za Vilharjev spomenik v Planini pri Rakeku na sv. večer 1927.

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

7. januarja, sobota: Mnogo hrupa za nič. Red C.
8. januarja, nedelja: ob 15. uri pop. Peterčkove poslednje sanje. Ljudska predstava pri zniž. cenah. Izven.
9. januarja, ponedeljek: Divja raca. Red A.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

7. januarja, sobota: Hoffmannove pripovedke. Ljudska predstava pri izredno znižanih cenah.
8. januarja, nedelja: ob 15. uri pop. Čarobna piščal. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Ob pol 20. uri zvečer Orlov, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah.
9. januarja, ponedeljek: zaprto.

Gostovanje Šentjakobčanov v dramskem gledališču

Člani Šentjakobskega odra gostujejo v sredo dne 11. t. m. zvečer v ljubljanski drami z velezabavno in efektno tridejansko Molnarjevo komedijo »Igra v gradu« v režiji g. Milana Skrbinška. Ker je navedena igra pri premieri in ponovnih repricah na domačem odru žela zbog lepo zaokroženega igranja vsestranski zasluženo priznanje in splošno pohvalo, smo docela uverjeni, da bo vzbudila tudi pri širši javnosti mnogo neprisiljene zabave in zanimanja. Ljubljanski gledališki publiki pa se zaeno nudi redka prilika, da objektivno presodi smotreno in neumorno kulturno delo skromnega a dramatično umetnost intenzivno že VII. sezijo goječega predmestnega odra.

Upamo, da se bo p. n. občinstvo s številnim posetom predstave s hvaležnostjo oddolžilo idealnim in požrtvovalnim diletantskim amaterjem, ki vztrajno in z vidnimi uspehi širijo prosveto med slovenskim narodom. Hkratu pripomnimo, da je šentjakobski ansambl že v prvi seziji svojega obstoja z najlepšim uspehom gostoval v drami v juniju in avgustu 1922. o priliki vsesokolskega zleta z Govekar-Jurčičevim »Desetim bratom« in z rusko dramo: »Spavaj moja deklica.« Takratne predstave Šentjakobskega odra so ostavile v srcih naših vrlih Čehov-Sokolov in drugih slovanskih Sokolov najugodnejše utise. — Od tedaj je poteklo nad pet let. Zato se prepričajmo o napredku marljivih Šentjakobčanov in napolnimo gledališče.

Ljubljanska drama ponovi v letošnji sezoni Shakespearejevo komedijo »Mnogo hrupa za nič«. Prva repriza tega vzornega klasičnega dela je danes o soboto za abonente reda A.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. Jutri dne 8. t. m. se poje v ljubljanski operi popoldne ob treh priljubljena, večno lepa Verdijeva opera »Rigoletto«. Zvečer ob pol 20. uri pa opereta »Bajadera« v običajni zasedbi. — Drama pa vprizori popoldne ob 15. uri neprekosljivo zadnjikrat v tej sezoni Peterčkove poslednje sanje. Ta božična igra, ki gre 37 tič na našem odru, je izredno primerna naši mladini, za katero je tudi napisana. Vse tri nedeljske predstave so ljudske pri znižanih cenah brez oblastnega davka.

Na klavirskem koncertu, ki ga priredi slovenska pianistka ga. Dana Golia-Koblerjeva v ponedeljek, dne 9. t. m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani sta med drugim na sporedu tudi 2 ruska skladatelja in sicer Balakirev in Skrjabin. Balakirev, sam izvrsten koncertni pianist je voditelj takozvane nove ruske šole, h kateri spadajo velikani Cesar Cui, Musorgski, Rimski-Korsakov in Borodin. Napisal je celo vrsto klavirskih del, razne simfonične pesnitve, overture, simfonije itd. Izmed klavirskih skladb pa je najbolj znana orijentalska simfonija Islamey, ki je stalno na repertoarju vseh pianistov vsega sveta. Predprodaja vstopnic za koncert se vrši v Matični knjigarni.

Izmed ruskih komponistov se v poslednjem času najpogosteje navaja ime Aleksandra Skrjabina, ki je ustanovitelj ruske moderne glasbe. Na klavirskem koncertu, katerega priredi v ponedeljek, dne 9. t. m. pianistka ga. Dana Golia-Koblerjeva, se igrajo 4 njegovi preludiji iz op. 11. ki so pisani odločno še pod Chopinovim vplivom. Za njim pa se takoj igra Satanska poema, v kateri se nam kaže Skrjabin kot samostojen skladatelj hodeč po popolnoma novih modernih potih. Satanska prema je sentimentalna zaljubljena melodija, katero ruši nerestano ironičen smeh, dokler jo popolnoma ne uduši. Koncertno publiko opozarjamo na ta koncert, brez dvoma najodličnejše slovenske pianistke.

Nedelja v marib. gled. Da se omogoči tudi zunanjim gostom poset opere, se vprizori v nedeljo 8. t. m. popoldne ob 15. uri melodiozna, najpopularnejša Verdijeva opera »Traviata«. — Zvečer ob 20. pa letošnja privlačna opereta »Takrat v starih časih«. —

»Peterčkove poslednje sanje« se igrajo zadnjič v letošnji sezoni v nedeljo, dne 8. t. m. ob 15. uri popoldne v ljubljanski drami kot ljudska predstava pri znižanih cenah.

Verdi: Rigoletto. V nedeljo 8. t. m. popoldne ob 15. uri se poje v ljubljanski operi Verdijeva opera «Rigoletto», pri kateri sodelujejo sledeče operne moči: g. Holodkov — Rigoletto, Vojvoda X g. Kovač, Sparafuccile — g. Rumpelj, Gilda — ga. Davidova, Madalena, njena sestra — ga Thierry Kavčnikova, Giovang — gna Španova. Ostale vloge so v rokah gg. Janka, Mohoriča, Perka Ramšakove, Jeromove in Sekule. Opero dirigira kapelnik g. Balatka. Zvečer ob pol 20. uri pa se poje Kalmanova opereta «Bajadera» v običajni zasedbi pod vodstvom kapelnika g. Neffata in v režiji g. Povheta. Obe predstavi sta ljudski pri znižanih cenah.

Ali ti nisem prepovedala zjutraj kaditi!

— Saj ne kadim! — Kdo pa kadi. Ali ti ne smrdi?

In zares, vsa hiša je polna dima, kot iz stare pipe in to se kadi izpod vrat podnajemnikovih in skoz ključavnico. Dim najnavadnejšega tobaka. In ravno meni se je to moralo zgoditi, ki kadim najboljši egiptovski tobak.

— Georges, tega ne morem prenašati! Umrla bom! — Ne morem pomagati. Gospod Laribon sme v svoji sobi kaditi, pa če se vsi zadušimo.

Gospodu Laribonu je tako všeč pri nas, da ni več zajtrkoval v mestu. Kupil si je samovar na petrolej ter si sam kuhal celo obed: dve jajci, praženo meso in krompir. Ne da se popisati strah, ki nas je navdajal od te alkimistične kuhinje, ki je okužila vse stanovanje. Samemu vragu bi prišle solze v oči od tega smradu. Imeli smo malo Touluzanko, Jeanetto za služkinjo, prav pridno deklico. Kot sem že povedal, ji je Laribon dajal 60 frankov, da mu je postiljala in pometala. Jeanett je zavoljo te posebne službe zanemarjala nas. Ta stari mladenič jo je začel obsipati z darovi, se ji laskati vsled njene lepote in se z njo zabavati. Začela je polagoma delati samo zanj. Moja žena se je tega naveličala. »Spodila jo bom!« — Ne, tega ne boš storila! Ako tudi najdeš drugo, bo čez 14 dni ista pesem.«

Podnajemnik, ki je bil dozdaj vsaj zdrav, je obolel. Neko noč zaslišiva klicanje. — Mogoče je bolan? Poslušaj malo pri vratih! In zares, gospod Laribon se je jezno pogovarjal sam s seboj! — Ne šalite se, gospoda, z reakcijo! Vi pravite, da sem jaz pijan? Jaz? Ah! Še enkrat me udari... banda! Jaz, Laribon, vas že naučim! Moja roka je dolga, ako le pomigam, pa vas uničim! Vse! Na to zopet, kot da je nekdo padel na tla... neartikulirani vzdihi, in nazadnje strahovito smrčanje, še hujše kot navadno.

Ko sem drugo jutro šel od doma, me ustavi vratar: — Gospod, ali veste, kaj se je snoči zgodilo? Vaš podnajemnik je prišel domov, ne zamerite, popolnoma pijan. Zaletaval se je, da že ni bilo lepo. Ker ni našel takoj stopnic, je začel tuliti češ, da so mu jih nalašč premaknili. — Napravil je tak hrušč, da se je vsa hiša zbudila, vsi so se že pritožili.

Drugi dan okrog tretje ure popoldne zaslišimo strašne glasove, da se je zopet vsa hiša razburila. Naš podnajemnik je pihal v saksofon. Opozoril sem ga na red, a on mi je odgovoril: — Dragi gospod, prečitajte našo pogodbo: — na klavir ne smem igrati, ni pa prepovedano igrati saksofon, ki ga najdete v najboljših džezbendih. Nima pomena, da bi mi pretili s kaznijo, ker ne delam nič kaznivega. Se priporočam!

Na vse načine sem se trudil, kako bi se rešil tega groznega podnajemnika, toda on je imel zmerai prav. Ena najboljših idej mu je bila, da zažge zastore. Prišel je pijan domov pa si je še skuhal punč in pri tem mu je plamen iz samovarja skoro objel zastore. Prišli smo še ob pravem času in preprečili nesrečo. Gospod Laribon je sedel na tleh in se smehljal.

Po šesti hmesecih sva izčrpala vse svoje moči, stanovanje nama je postalo peklo. Nisva se več upala odhajati z doma iz strahu, da nama ne razruši hiše. Prebil je strop, zamašil je cev svojega umivalnika z lasmi, cunjami in papirjem, nalezljive bolezni, špansko, influenco, garje, koze, nam je nosil domov. In kakšne izdatke nam je to povzročalo! Gotovo 5000 frankov v pol leta!

Ko je preteklo 6 vnaprej plačanih mesecev, sva mu poslala račun. Odgovoril je splošno, naj počakam, češ, da pričakuje denar. Čez dva tedna sem mu poslal iznova račun, zopet prošnja, naj počakam. Srečal me je na ulici in rekel: — Ne mislite, da se bojim vaših groženj, ker sem se osigural pred vašo jezo, in da veste, ne plačam vam niti vinarja. Tukaj je zakon, ki zabranjuje gospodarjem mebliranih sob, da bi odpovedali študentom.

— Vi ste študent? V vaših letih?

— Da, gospod! Preišnji teden sem se vpisal v seminar živih orientalnih jezikov, pa sem si izbral kitajski, ki ima 27.000 znakov. Minilo bo nekaj let, da se vsega tega naučim.

Letel esm k hišnemu gospodarju:

— Gospod, rotim vas, vrzite me ven!

— Gospod Georges, ako bi mi to rekli pred pol leta, bi vam dal še odškodnino, zdaj pa imate podnajemnika, ki mu ne morem odpovedati.

— — Toda jaz zahtevam svojo odpoved, vrzite me ven!

— Ni mogoče, vaš podnajemnik je zapreka. Po ugovoru ste še štiri leta moj najemnik, in za ta čas mi boste tudi plačali. Še nekaj! Ker ste oddali sobo, vam moram povišati najemnino za 4000 frankov.

— Toda — gospod Laribon mi nič ne plača!

— Vaša stvar gospod! Vi ste iz pohlepa za dobičkom občutljivo zmanjšali vrednost moje hiše, pa trpite tudi posledice svoje neumnosti.

Z ženo sva prodala vse skupaj in se izselila v Kanado. Čez pet let, ako se razmere spremene, se morda vrneva nazaj na Francosko.

ker so najboljši in najcenejši.

Dnevne vesti.

— **Radosten dogodek na dvoru.** Na dvoru pričakujejo v najkrajšem času radosten dogodek. Zdravnik-špecijalist dr. Zdravkovič je bil pozvan na dvor, da odredi vse potrebno.

— **Praznovanje rojstnega dne kraljice Marije po šolah.** Rojstni dan kraljice Marije Marije dne 9. t. m. se bo odslej praznoval po šolah tako, kakor kraljev rojstni dan, t. j. kot državni praznik s službo božjo. Ta dan je pouka prost.

— **Rojstni dan kraljice in železničarji.** V območju ljubljanske direkcije državnih železnic se bo rojstni dan kraljice Marije 9. t. m. praznoval kot državni praznik, kakor je to določil direktor.

— **Ministrski predsednik v avdijenci.** Radi božičnih praznikov je v Beogradu nastalo politično zatišje. Včeraj opoldne je bil ministrski predsednik g. Velja Vukičević v krajši avdijenci pri kralju. Avdijenca je bila bolj formalnega značaja.

— **Likvidacija kronskih dolgov na Češkoslovaškem.** V kratkem bo rešeno sporno vprašanje glede likvidacije kronskih dolgov naših državljanov na Češkoslovaškem. Sporazum bo dosežen po pogajanjih med zastopniki naše in češkoslovaške vlade.

— **Prebivalstvo Beograda.** Po podatkih glavnega zglaševalnega oddelka je bilo lani v Beogradu 243.632 prebivalcev. Od tega je bilo 121.902 moških, 74.661 žensk in 47.069 otrok.

— **Koliko plača Zagreb davkov.** Zagreb je plačal lani 41,755.958 Din manj davkov kakor predlanskim, predlanskim pa 60 milijonov manj, kakor leta 1925. Pač pa je plačal lani dohodninskega davka 5 milijonov več kakor l. 1926.

— **Most čez Dunav pri Pančevu.** V prometnem ministrstvu so izdelani podrobni načrti železniške proge, ki bo vodila preko novega železniškega mostu, ki se gradi čez Dunav pri Pančevu. Generalna direkcija vod je odredila svoje inženirje, ki bodo gradili nasipe in poskrbeli za melijoracijo zemljišča. Ob nasipu na levi strani Dunava napravijo cesto, ki bo vodila čez most do Pančeva. Železniška proga bo vodila od glavnega beograjskega kolodvora do Karaburme, od tod pa čez most do sela Ovči, od koder bo podaljšana do Pančeva

— **Razpisana inženjerska služba.** Pri kontroli mer v Beogradu odnosno pri odseku za mere v ministrstvu za trgovino in industrijo je razpisano službeno mesto strojnega ali elektrotehničnega inženjerja. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 1. februarja.

— **Delovanje zagrebške reševalne postaje.** Zagrebški listi objavljajo kratko statistiko o delovanju prostovoljnega reševalnega društva v letu 1927. Reševalna postaja je celo leto napravila s svojimi avtomobili 3116 voženj, za 774 voženj več, kakor leta 1926. Reševalna postaja je intervenirala v 291 slučajih, ko je prišlo ljudem na ulici nenadoma slabo, pri 216 nesrečah, pri 70 slučajih samomora odnosno poskušenega samomora in 22 umobolnih je prepeljala v bolnico. Razen tega je prepeljala 2378 privatnikov iz stanovanj v bolnico.

— **Tujci v Beogradu.** V preteklem letu 1927 je potovalo skozi Beograd 15.311 tujcev Primerjajoča statistika pravi, da je tujski promet v letu nekoliko nazadoval napram l. 1926. Največ tujcev je prispelo v Beograd iz Avstrije (2890), nato iz Čehoslovaške (2874), iz Nemčije (1960) in Madžarske (1880). Tujci pa so bili dalje tudi iz raznih azijskih, ameriških in drugih držav. Po narodnosti so tujci pripadali 47 narodom. Veliko je število stalno v Beogradu naseljenih tujcev. Največje Čehoslovakov (1797), dalje Avstrijcev (1018), Madžarov (930) itd. Stalno v Beogradu naseljenih Italijanov je 430.

— **Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti.** 2. t. m. je bilo v mariborski oblasti 33 slučajev svinjske kuge, 2 stekline, 2 čebelne gnilobe in 1 vraničnega prisada.

— **Gospodinjska šola v Šmihelu pri Novem mestu** razpisuje poletni gospodinjski tečaj, ki se bo vršil od 15. marca do 15. avgusta 1928. V tečaj se sprejmejo notranje in vnanje gojenke. Prošnje za sprejem je vložiti najpozneje do 15. februarja tl .. pri vodstvu gospodinjske šole v Šmihelu, p. Novo mesto, kjer se dobijo tudi vsa potrebna pojasnila. Prošnji, ki je kolka prosta, se priloži krstni list in zadnje šolsko izpričevalo.

— **Velik požar v Beogradu.** Včeraj 6. t. m. okoli 3. zjutraj je izbruhnil v kinu »Paris« v Beogradu na Terazijah velik požar, ki je uničil strojni oddelek, blagajno in del dvorane. Požar je nastal vsled kratkega stika. Celokupno škodo cenijo na 100.000 Din.

— **Nesreča z dinamitom.** V Prečni pri Novem mestu se je včeraj igral 13-letni posestnikov sin Adolf Može z dinamitnim nabojem. S kladivom je tolkel po njem tako dolgo, da je naboj eksplodiral. Dinamit je Možeta težko ranil po obrazu. Po prvi zdravniški pomoči so ga prepeljali v ljubljansko javno bolnico.

Premijera danes!

Predstave ob: 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124.

Iz Ljubljane

—lj **Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije.** Rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije, ki je po brzojavni odredbi g. predsednika ministrskega sveta, ministra za notranje posle državni praznik in se ima proslavljati kakor rojstni dan Nj. Vel. kralja, se praznuje dne 9. januarja t. l. s slovesno službo božjo, kateri prisostvujejo državna oblastva in uradi z vsem osobjem. V ta namen se vrši v tuk. stolnici sv. Nikolaja ob 10. slovesna pontifikalna maša, po kateri se bodo opravile svečane molitve za kraljico. V pravoslavni kapeli se vrši tega dne svečana služba božja ob 9., v evangeljski cerkvi pa ob 10. Vsi državni uradi in javna oblastva naj razobesijo na svojih poslopjih državne zastave. V šolah se ne vrši pouk in v državnih uradih počiva delo. Med slovesno službo božjo v stolnici naj bodo trgovine in obrati zaprti. — Čestitanje pri velikem županu odpade.

—lj **Na dan rojstnega dneva Nj. Vel.** kraljice Marije razobesi mestna občina na svojih poslopjih zastave. Obenem poziva vse hišne posestnike, da tudi na svojih poslopjih razobesijo zastave.

— **Današnja operna predstava je odpovedana** in sicer iz razloga, ker ni mogel dopotovati g. Križaj iz Zagreba. Opera ostane danes zaprta. — Jutri, v nedeljo, poje vlogo Sparafucila g. Betetto. To priliko naj nam bo dovoljeno porabiti za ugotovitev, da je naša gledališka uprava v beganju občinstva z raznimi, v zadnjem hipu napovedanimi izpremembami naravnost nedosegljiva. Že opetovano se je pripetilo, da je tekom dopoldneva tri- ali štirikrat spremenila repertoar in da bombardira uredništvo z noticami, o katerih človek ne ve, ali so zanesljive ali ne. Ta zmešnjava postaja že neznosna. Gledališko vodstvo naj namesti novo moč, ki bo spravila administracijo v red.

—lj **Kako velik je želodec Ljubljane.** Že na starega leta smo objavili v »Slov. Narodu« zanimive podatke o velikosti ljubljanskega želodca. Zanimiva je tudi statistika modernizacije mestne klavnice glede v njej zaklane živine. V preteklem letu je bilo v mestni klavnici zaklanih 115 bikov, 5036 volov, 164 juncev, 2815 krav, 207 junic in 10.453 telet. Vidi se, da Ljubljančani zelo ljubijo telečjo pečenko, kar kaže tudi okolnost, da je bilo poleg tega v mesto pripeljanih še 5154 zunaj zaklanih telet. Tudi konjsko meso prija nekaterim Ljubljančanom. V klavnici sta dva konjska mesarja zaklala 319 konj, od teh enega v sili, in 193 kobil, od teh eno v sili. Dalje so v mestni klavnici zaklali 1324 ovac, 447 jagnjet, 199 koz in 331 kozličev. Rekordno je število zaklanih prašičev. Nič manj kakor 22.879 komadov je bilo zaklanih, od teh pa je bilo za uživanje mesa od 34 celih zaklanih prašičkov prepovedano; vodstvo klavnice je zaplenilo poleg tega še 410 kg prašičevega mesa in zabranilo prodajo mesa od 75 komadov cele živine; v splošnem je zaplenilo 13.243 kg raznega mesa, ki ni bilo v smislu veterinarskih predpisov užitno, odnosno je bilo okuženo. Največ je klavnica zaplenila kravjega mesa, namreč 10.514 kg. V Ljubljano je bilo pod kontrolo mestne klavnice pripeljano: 18 komadov zaklane govede, 5154 telet, 2597 prašičev, 2043 drobnice. Raznih mesnih izdelkov je bilo v Ljubljano pripeljanih 59.205 kg.

lj **Pravoslavni božič v Ljubljani.** Za pravoslavne božične praznike se je vreme izpremenilo. Mraz je ponehal in termometer se je že dvignil nad ničlo. Kakor druga leta, je ljubljanska garnizija tudi včeraj na badnji dan odšla v Tivolski gozd, kjer je posekala božično drevesce. Badnjak so odnesli najprej komandantu dravske divizijske oblasti generalu g. Danilu Kalafatoviču in nato še drugim poveljnikom posamnih vojnih edinic.

—lj **Mednarodna dijaška konferenca v Ljubljani.** Včeraj zjutraj so prispeli v Ljubljano s tržaškim brzovlakom člani glavnega odbora Mednarodne dijaške konfederacije, ki so se bili sestali v Malogi v Švici na predkonferenco. Na glavnem kolodvoru so goste pozdravili zastopniki jugoslovenskega dijaštva z g. Ilijo Živančevićem na čelu. V Ljubljano so prispeli: predsednik konfederacije dr. Maltini (Italija), podpredsednik inž. Vaclav Paleček iz Prage, dr. Herbert Graessler iz Danske, Camille Ernst iz Francije, Poljak Jan Požaryski in tajnik konfederacije Bolgar Hristo Bačev, kakor tudi Američanka miss Ellen Lomas. Konferenca bo trajala do torka 10. t. m. in bo razpravljala razna vse dijaštvo zadevajoča aktualna vprašanja, tako vprašanje mednarodnih dijaških legitimacij, vprašanje izpopolnitve dijaške organizacije in drugo. Včeraj popoldne je bil ožji sestanek jugoslovenskega dijaštva, katerega so se v lepem številu udeležili zastopniki iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in drugih mest. Danes se otvori slavnostno zborovanje, o katerem poročamo na drugem mestu.

—lj **Zanimivosti z ljubljanskega trga.** Današnji sobotni trg je bil razmeroma prav bogato založen z raznimi potrebščinami. Radi mraza niso kmetje pripeljali na trg večje količine krompirja. Na Vodnikov trg pa so okoličanske kmetice in tudi one iz oddaljenejših krajev pripeljale prav lepa domača jabolka, ki so jih prodajale po 3 do 6 Din kg.

14. januarja 1928

DRUŠTVENI PLES

Sokola I. na Taboru

—lj **Mestna zastavljalnica naznanja, da se** vrši tomesečna dražba v maju 1927 zastavljenih predmetov v četrtek 12. t. m. ob 15. uri v uradnih prostorih v Prečni ulici. 14-n

—lj **Vsi ljubljanski lastniki in rejniki psov** z začetnicami rodbinskih imen H, I, J, K in L morajo dne 10., 11., 12. in 13. januarja 1928 prijaviti ustno brez izjeme vse pse mestnemu magistratu (Mestni trg št. 2, II. nadstropje, soba št. 41) ter plačati za leto 1928 pasjo takso v znesku Din 100. Zategadelj nujno opozarjamo interesente na tozadevni razglas mestnega magistrata, ki je nabit po mestu.

—lj **»Pražsky Fox« najprilijubnejšo noviteto,** ki po svoji enostavnosti in originalnosti v vseh večjih mestih izpodriva ter nadomestuje Foxtrot - Charleston bo prvič v Ljubljani predvajal plesni mojster **g. Jenko** (pri jutrišnjih) **»Nedeljskih popoldan. družabnih plesnih vajah«** v veliki dvorani **»Kazine«** od 15.—19. ure. Nadaljevanje pouk v Black - Bottomu in **»Yale - Bluesu«. Začetniki - ce za vse plese točno ob 15. uri. Studenti - inje znižano članarino. Posebne ure v kavarni »Emona« I. nadstr.** 16-n

—lj **Skloptično predavanje** o »Francoski revoluciji« se vrši v pondeljek dne 9. januarja t. l. v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti št 20. Predava g. Kitek.

—lj **Dar Narodni galeriji.** Gospod dr. Dinko Puc, odvetnik v Ljubljani, je poslal Narodni galeriji zbirko v znesku 1200 Din. Za izredno novoletno darilo se Narodna galerija iskreno zahvaljuje.

—lj **Občni zbor Glasbene Matice v Ljubljani** se bo vršil v ponedeljek 23. t. m. ob 20. v pevski dvorani poslopja Glasbene Matice.

Kristofič-Bučar: Bluze, otroške obleke! 3-T

—lj **»Ples v narodnih nošah«** Jadranske straže dne 28. t. m. obeta biti najlepša in najzanimivejša prireditev cele sezije. Zanimanje je veliko. Javilo se je že veliko skupin. Cenjene dame, ki žele narodne noše gorenjske, kočevske, belokranjske ali tudi hrvaške in slovaške, prosimo, da se javijo vsaj do 9. t. m. pri damskem odboru Jadranske straže pismeno. Odbor se hoče potruditi, da vsem ustreže in da narodne noše na razpolago, kolikor jih še ni oddanih. Še od lanskega leta nam je pestra slika te prireditve in animirana zabava v prijetnem spominu, zato se nadejamo ravno tako velikega obiska tudi letos. 18-n

—lj **Plesna šola na Taboru** nudi vsem plesalkam in plesalcem najugodnejšo priliko, da se nauče zadnje letošnje plesne novitete »Theyale - Blues«. Pouk vodi plesovodja g. J. Košiček. Plesne vaje se vrše vsako nedeljo ob 20. uri, v veliki dvorani Sok. doma na Taboru. 17-n

—lj **Zatekla se je psica** (volčje pasme) stara 8 tednov, sliši na ime »Luci«, znamka št. 1017. Kdor jo ima naj jo odda Tabor, št. 6. Lorber.

—lj **Mestno središče »Trezne Mladine« v Ljubljani.** Danes, v soboto, je članski sestanek ob 18. uri v Akademskem kolegiju. Udeležba je obvezna za vse člane! Z bratskim pozdravom! — Tajnik.

—lj **Društvo za zgradbo in vzdrževanje** Sokolskega doma na Viču ima svoj letošnji redni občni zbor v soboto dne 21. januarja t. l. ob 8 uri zvečer v Sokolskem domu na Viču. 15-n

—lj. **Trgovski ples.** Senzacija vsake plesne sezije je bila in ostane prireditev tradicijonalnega Trgovskega plesa. Vrši se ta ples tudi to sezijo in sicer v soboto 14. januarja 1928 v veliki dvorani hotela »Union« in obeta biti v resnici ena najsijajnejših plesnih prireditev letošnje plesne sezije. Ker je vstop dovoljen le proti vabilu in so ista že razposlana, se naprošajo vsi oni, kateri bi bili pri obilnem razpečavanju vabil pomotoma prezrti, kakor tudi oni prijatelji društva, ki bi se želeli te priznano najlepše prireditve vsake plesne sezije udeležiti, da to nemudoma prijavijo društveni pisarni Slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17.-I. telefon št. 2652. 13-n

—lj **Smrtna nesreča.** V ljubljansko javno bolnico so včeraj opoldne pripeljali 20 mesecev staro hčerko trgovskega nameščenca Milenko Barborič. Z vrelo vodo se je doma v kuhinji opekla po vsem životu. Kljub takojšnji zdravniški pomoči deklica ni mogla prestati hudih bolečin ter je v bolnici podlegla težkim opeklinam.

—lj **Riziko dela.** V tovarni »Tova« je včeraj dopoldne stroj odtrgal 30-letnemu delavcu Francetu Kuštrinu štiri prste leve roke. Takoj so mu za silo obvezali poškodovano roko, na kar so ga odpeljali v javno bolnico.

—lj **Poskušen samomor z lizolom.** Samomorilna manija, ki se je v Ljubljani pojavila pretekli mesec, še vedno traja. Včeraj opoldne je 34letni šofer Viktor P. doma na stanovanju izpil večjo količino lizola v samomorilnem namenu. Domači so takoj obvestili reševalno postajo, ki je nezavestnega šoferja, zvijajočega se v hudih krčih v želodcu, z rešilnim avtom prepeljala v bolnico, kjer so mu na kirurgičnem oddelku izprali želodec. Šofer P. je bil še pravočasno rešen in se sedaj že nahaja izven nevarnosti.

—lj **Prizor iz vinske kleti.** Sedela sta snoči v neki vinski kleti Štefan, ki je od svoje žene ločen, in bahati Lovrenc, ki je ljubosumen na svojo ženko. Lovrenc je začel Štefana zbadati in mu očitati, da hodi k njegovi ženi v vas. To je Štefana zelo razjarilo. Stisnil je pest in butnil s »figo« Lovrenca naravnost v oko. Lovrenc je pohitel k stražniku, ki je nato zapisal Štefana v protokol. Štefan bo sedaj imel sitnosti pri okrajnem sodišču radi lahke telesne poškodbe

—lj **Male tatvine.** Na Poljanski cesti stanujočemu bančnemu poduradniku Franu Spindlerju je neznan tat odnesel razno obleko in par čevljev v skupni vrednosti 1000 Din. — Neznan zlikovec si je v noči od 5. na 6. t. m. dovolil nesramno šalo, da je s hiše št. 3 v Šelenburgovi ulici odnesel napisno desko zdravnika dr. Tičarja. Deska je bila vredna 150 Din.

—lj **Drobiž policijske kronike.** Praznik sv. treh kraljev je bil v kriminalnem pogledu brez vsakih senzacij in večjih dogodkov. Policija ni včeraj nikogar zaprla, celo ponočnjakom je prizanesla. Šele danes je policijski stražnik na Ambroževem trgu zalotil staro ptičko - potepuhinjo Liziko, ki je izgnana iz Ljubljane. Lizika se je skušala stražniku izmotati, toda ta jo je prijel in odvedel, na stražnico. Policija je od včeraj do danes dopoldne prejela naslednje prijave: dve manjši tatvini, slučaj lahke telesne poškodbe, slučaj popolne pijanosti, 1 pasji kontumac, 2 slučaja prekoračenja policijske ure in 4 prestopke cestnopolicijskega reda.

Iz Celja

—c **Rojstni dan kraljice Marije** dne 9. tm. se bo v Celju proslavil s slovesno službo božjo, katera se bo vršila ob 9. uri v farni cerkvi sv. Daniela. Državni uradi razobesijo zastave. Čestitke bo po cerkvenem opravilu sprejemal srezki poglavar.

—c **Nočno lekarniško službo** opravlja ta teden lekarna »Pri Križu« na Cankarjevi cesti.

—c **Badnjak.** V petek so pravoslavni v Celju praznovali badnjak. V popoldanskih urah so se odpeljali z avtomobili in drugimi vozili v gozd po badnjak, s katerim so se vrnili v mesto nakar je bilo pogoščenje v oficirskem domu.

—c **Narodna čitalnica v Celju** je vsled sklepa zadnjega občnega zbora likvidirala.

—c **Krajevna organizacija vojnih invalidov v Celju** ima svoj občni zbor jutri v nedeljo 8. tm. ob 9. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma.

—c **Občni zbor Sokolskega društva v Celju** se bo vršil dne 12. januarja. Na tem občnem zboru se bo razpravljalo tudi o tem, ali se naj prične zopet s telovadbo v Sokolskem domu v Gaberju.

Fond za slovensko Akademijo znanosti in za Narodno galerijo

Poziv slovenski javnosti, naj prispeva v Fond za Akademijo in Galerijo, ki bo podlaga za ustanovitev naših najvišjih prosvetnih zavodov, je našel popolno razumevanje. Objavljamo prvi seznam prispevkov v vednost slovenski javnosti in bomo poslej redno priobčevali imena darovateljev v časovnem redu.

A) **Ustanovitelj Akademije in Galerije.** (Dar najmanj 100.000.— Din). Mestna občina ljubljanska je z dopisom št. 10667-27 (4-V. 1927). votirala 300.000.— Din. — Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je izplačala 15. aprila 1927 znesek 100.000 Din.

B) **Zidarji Akademije in Galerije.** (Dar najmanj 10.000.— Din). Mestna občina celjska je z dopisom štev. 4126-27 (16.-IX 1927) obvestila upravo Fonda, da je postavila v proračun 50.000.— Din za Fond. — Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani je izplačala dne 20.-XII. 1927 znesek 50.000 Din.

C) **Darovali, oziroma votirali so: po 5000 Din: Mestna občina Ptuj; po 3000 Din: Neimenovani; po 2000 Din: Mestna občina Kamnik, Mestna občina Kranj; po 1500 Din: Mestna občina Brežice; po 1400 Din; Univ. profesor dr. Matija Murko v Pragi; po 1000 Din: Msgr. Viktor Steska, prof. Simon Dolar, univ. prof. dr. Izidor Cankar, tržka občina Konjice, občina Mežica, občina Dobrunje; po 600 Din: dr. France Stele, dr. Josip Regali; po 350 Din: tržka občina Sv. Trojica v Slov. Goricah; po 250 Din: občina Zagorje ob Savi; po 200 Din: občina Moste pri Ljubljani; po 120 Din: Alojz Smrekar, Ljubljana; po 100 Din: Orlovski krožek na Verdu, občina Rakek, občina Kokarje, občina Dravograd, občina Ljubno; po 50 Din: vesela družba pri »Bergantu«, občina Rajhenburg, občina Gradišče ob Dravi; po 20 Din: občina Spodnje Sečevo (Rog. Slatina).**

Narodna galerija, kot upravitelj Fonda, izreka vsem darovateljem iskreno zahvalo za razumevanje in podpiranje naše največje kulturne naloge ter prosi ostale slovenske občine, zavode in posameznike, naj sledijo zgledu prvih darovateljev. Fond ima svoj lastni čekovni račun v Ljubljani št. 10535.

Izpred sodišča

NEPOŠTEN PRIJATELJ.

— Vidiš ga, kje si se pa ti vzel, je pozdravil Janez Štrbunk svojega starega znanca Matijo, ki je rezal nekega decemberskega jutra meglo po Prešernovi ulici.

— Prav zdajle sem se pripeljal z dolenjcem je odvrnil Matija in podal Štrbunku svojo desnico. Potem ga je povabil v krčmo in ga vprašal to in ono. Štrbunk je pripovedoval svojemu prijatelju žalostno zgodbo, da je brez službe in Matiji se je fant tako smilil, da je poklical še en liter vina in toplo kranjsko klobaso, da si je ž njo privezal Štrbunk dušo. Tako se je Matija precej zakasnil. Naenkrat se je spomnil, da mora še na pošto, kjer je imel vplačati na dve položnici 665 Din. — Kar meni prepusti, bom pa jaz opravil, — se je ponudil Štrbunk in vesel sprejel od Matije položnici in denar.

Matija se je še nekaj časa s prijateljem zabaval, potem se je pa odpeljal in mu obljubil, da pride čez par dni spet v Ljubljano, da naj mu do tedaj preskrbi potrdilo poštne hranilnice.

Štrbunk je pa oddal na pošto samo eno položnico in plačal 150 Din, dočim si je 515 Din pridržal in na položnici ponaredil žig. Prišel je Matija spet v Ljubljano in dobil obe potrdili o plačanem denarju. Ker je dober človek in usmiljenega srca, je spet povabil Štrbunka na malico. Kmalu je pa Matija debelo gledal. Ko je namreč prišel na Dolenjsko, ga je čakal opomin, zakaj ne plača še 515 Din, da bo moral kmalu plačati, sicer bo zarubljen.

— O, ta Štrbunk, ta ga je gotovo polomil, — je zavpil Matija in šel gledat potrdilo o plačilu. Opazil je, da je Štrbunk ponaredil žig. Ujezil se je in nepoštenega prijatelja naznanil.

— Slaba mi je predla, lačen sem bil, pa sem si pomagal, — se je zagovarjal Štrbunk.

— Lepo ste poplačali Matiji zaupanje, ki ga je imel v vas, mu je dejal sodnik.

— Zakaj mi je pa zaupal, jaz danes nikomur ne zaupam, najmanj pa ljudem, ki so brez službe, je trdil Štrbunk. Matija se je kislo držal in prosil sodnika, naj Štrbunka za tistih 515 Din le pošteno zašije, saj denarja itak ne bo videl on — Matija nikoli več.

Štrbunk je preskrbljen za teden dni, dobil hrano in stanovanje v zaporu, da mu ne bo treba goljufati.

UMRL JE VSLED OPEKLIN.

Mizarjeva žena Pavla Štolfa v Sp. Lokah ni bila še nikoli kaznovana. Zdaj je pa morala pred kazenski senat deželnega sodišča in se zagovarjati radi pregreška zoper telesno varnost po §§ 335 in 376 kaz. zakona. Pavla je imela v reji nezakonskega otroka Zdravka Bizjaka. Zdravko je bil čvrst 17 mesecev star fantič. Dne 24. oktobra lani je v ljubljanski javni bolnici vsled opeklin umrl. Obtožnica je dolžila Pavlo, da je dan preje pustila otročička nad razbeljenim štedilnikom brez varstva in tako opustila prevzeto dolžno pažnjo nad otrokom, ki se sam nevarnosti ne more čuvati. Otroče je vsled njene malomarnosti padlo na razbeljen štedilnik in zadobilo opekline, vsled katerih je umrlo.

Obtožena se je zagovarjala, da je pazila na rejenčka ravno tako kot na lastnega sinčka Mirka, s katerim se je Zdravko igral na peči, tik štedilnika, ki je k peči prizidan. Dečka sta se igrala z žogo. Zdravko je sedel sredi peči, Mirko pa v kotu. Ona je pospravljala in naenkrat je zaslišala ropot. Ozrla se je in videla, da je Zdravko padel na razbeljeni štedilnik. Zadobil če opekline, ki so povzročile njegovo smrt.

Obtožnica je očitala Pavli malomarnost ravno zato, ker je posadila otroka na nezavarovano peč nad razbeljen štedilnik. Sodišče je upoštevalo toženkin zagovor, ki je trdila, da sta se ji zdela otroka na peči še najbolj na varnem; obsojena je bila samo na 5 dni strogega zapora in 1 post.

Film

Tragična smrt filmske dive

Francosko filmsko igralko Claude France so našli v četrtek mrtvo v postelji. Zastrupljena je bila s plinom. Vse kaže, da gre za samomor.

Pokojna filmska diva je bila znana po svojih vlogah v raznih francoskih filmih, zlasti v novejšem filmu »Skrivnost spalnice Madame de Pompadour«, v katerem je igrala vlogo slavne markize. V nasprotju z mnogimi drugimi filmskimi igralkami Claude France ni poznala trujeve poti do filmske slave. Grofica de Schilly — tako se je namreč pisala Claude France — je opozorila naše filmski svet slučajno pri neki dobrodelni prireditvi znanega filmskega industrijalca Gaumonta s svojo izredno lepoto. Kmalu je nastopila v glavni vlogi v znanem filmu »Karneval Resnice«. Prvotno je nastopala pod imenom Diana Ferval. Leta 1921. je nastopila v mnogih srednjih in slabših filmih. Naslednjega leta je igrala v pustolovskem filmu »Zeleni dijamant« prvič pod imenom Claude France. Potem je nastopala v filmih »Oče Goriot«, »Violettes Imperiales«, »Čarobni prince«, »Paufan«, in »Zibelka bogov«. Grofico de Schilly so spoznali nedavno tudi Dunajčani, ker je bila pozvana na Dunaj, da nastopi v glavnih vlogah v avstrijskih filmih »Pension Grauner« in »Moderni zakon«. Francoski film je izgubil z njo eno najbolj nadarjenih filmskih igralk, pa tudi eno najbolj izrazitih predstavnic francoske aristokracije.

Nov ruski film

V Rusiji so izdelali nedavno novi film, ki se imenuje »Vražja atamanka«. Ta atamanka po pravici zasluži svoje ime. Nastopa kot barbarski, razuzdan, sadističen in krut ženski nestvor, ki uživa pri pogledu na strašne krvoprelitje za časa državljanske vojne. Krvava revolucija l. 1917. tvori okvir novega ruskega filma, ki bo najbrž izpodrinil »Potemkina« in »Carja Ivana« na platnu. Rdeča armada je na pohodu proti Črnemu morju. Bivši mornar, ki vodi boljševiško armado, pade v mreže vražje Čerkeške Liolke, voditeljice razbojniške tolpe. Lepa strastna Čerkeska omami krvoločnega mornarja, ki mu adjutant na vse načine prigovarja, naj se reši te nevarne zapeljivke, toda vse prigovarjanje je zaman. Šele ko pokaže perverzna ženska vso svojo krutost in ko umori poveljnikovega adjutanta, začuti mornar nad prijateljevim truplom, da se oglaša v njem vest, ki je ves čas spala. Vest mu začne očitati, da je sokriv prijateljeve smrti. Ves potrt in skesan stopi pred svoje prijatelje in jih prosi, naj ga obsodijo.

V tem dobro posnetem filmu ni konvencijonalnosti, ne trikov, ne umetnih dekoracij. Na platnu vidimo življenje tako, kakršno je — brutalno, surovo, strastno. Nekateri prizori so pretirano burni in pretresljivi. Kakor v vseh ruskih filmih so trije glavni junaki Saltikov, Nadevin in Podlesnaja do najmanjše podrobnosti resnični in film spada nedvomno med najboljša dela filmske umetnosti.

Dvojna mera

Hišni gospodar: To je vendar čisto enostavna stvar! Za toliko, kolikor boste morali plačevati večjo najemnino, kadar preneha stanovanjski zakon, vam bo država že zvišala plačo.

Najemnik: Veste kaj, narediva obratno: Za toliko, kolikor mi bo država zvišala plačo, vam bom plačeval večjo najemnino.

Hišni gospodar: O ne, dragi moj, to bi jaz mogel dolgo čakati!

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Prohibicija v teoriji in praksi

Osem let je že minilo, odkar so v Ameriki opojne pijače prepovedane, vendar prohibicija dosedaj ni dosegla zaželjenega uspeha. Nasprotno! Ne glede na ogromne izdatke, ki jih ima država za pobijanje pijančevanja in plačevanja cele armade prohibicijskih agentov, je ves trud zaman, kajti v Ameriki popijejo zdaj več opojnih pijač kakor so jih pred prohibicijo. Pa ne samo to. Število zločinov se ni zmanjšalo, marveč podvojilo, celo potrojilo, tihotapstvo bujno cvete na vseh koncih in krajih in korupciji so na stežaj odprta vrata.

Kako se prohibicija izvaja v teoriji in kako v praksi, pa dokazuje primer ameriškega senatorja E. Johnsona, vnetega zagovornika prohibicije, ki je znan pod imenom »mednarodni prohibicijski križar«. Mož je bil namreč letos v Evropi in je povsod — tudi pri nas v Ljubljani — delal reklamo za prohibicijo in grmel proti pijančevanju. Toda prohibicijski agenti so postavili častivrednega Johnsona na laž.

Johnson ima namreč v Binghamtonu, država Newyork lepo farmo na samotnem kraju. Prohibicijski agenti so se začeli zanimati za to farmo in našli »kotliček« ter razne priprave za kuhanje žganja. Zasačili so tudi dva moška, ki sta bila zaposlena pri nabiranju steklenic, a sta pravočasno odnesla pete.

Johnson seveda sedaj nedolžno zavija oči in trdi, da ni imel pojma o tem, kar se je dogajalo na njegovi farmi. Ameriška javnost pa sodi seveda drugače.

Zora vstaja dela se dan, ker Radion pere sam!

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žehtanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilu in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

Radion, idealno pralno sredstvo varuje perilo!

RAZUMNA MICA

--- Moda ---

Trije vzorci elegantnih domačih oblek.

Plesne frizure in diademi

Še vedno se širijo vesti, da je bubiglavicam odzvonilo, da si puste elegantne dame rasti lase itd. Res je, da so nekatere dame že opustile bubifrizuro. Nekatere pariške modne manikirke, ki jim pa delajo pariški frizerji frizure po najnovejši modi, nosijo res že dolge lase, počesane gladko nazaj in povezane zadaj v šop. Toda take frizure so še vedno zelo redke tako, da ni pričakovati, da bi bubifrizure v doglednem času izginile. Zaenkrat ostane v modi še bubifrizura, kajti pretežna večina dam se ne more sprijazniti z mislijo, da bi nosile dolge lase.

Važno je vprašanje, kakšna mora biti frizura na plesnih prireditvah. Letošnja moda zahteva, da ostane frizura po možnosti brez vsakih okraskov. Lepo sfrizirani kratki lasje se prav dobro prilegajo tudi plesni obleki. Če je pa obleka zelo razkošna, izrazito plesna, mora biti tudi glava primerno okrašena. V ta namen se rabi diadem. Diademi se izdelujejo večinoma iz brušenih kristalov, pomešanih z biseri. Novost je večerna čepica iz rož, ki se tesno oprijemlje glave kakor čepica kopalnega kostuma. Take čepice so bogato okrašene s kristali in biseri in se nosijo izključno pri bubifrizurah.

Večerne toalete

Z novim letom smo stopili v predpust, ki tudi letos menda ne bo zaostajal glede plesnih prireditev za lanskim predpustom, dasi so oblastni očetje mnenja, da je plesati greh. V predpustu postane ples nekaka družabna potreba, ki jo zlasti mladina težko pogreša. Modni saloni so že pripravili bogate zaloge večernih toalet, ki so letos posebno razkošne. Ker čaka malone vsako damo ples, večerna čajanka ali družabni večer, si hočemo nekoliko ogledati večerne toalete.

Letošnja večerna moda je tako razkošna, kakor še ni bila menda nobeno leto. Za večerne obleke se rabi lame, saten, velur - šifon in brokat, okrašen z imitacijami raznih draguljev. Krilo je bodisi spredaj, zadaj ali ob strani, vedno nekoliko daljše. Prevladujeti črna in bela barva, ki sta često tudi kombinirani. Ostrejše barve, rdečo, svetlomodro in oranžno, si lahko dovolijo dame, ki imajo več večernih toalet, takoda lahko oblečejo za vsako prireditev posebno. Najvažnejše je dobro premisliti, kam gremo, kakšna bo tam družba in okolica. Dame, ki malo zahajajo v družbo, lahko nosijo črne obleke, ki se dajo po potrebi narediti tudi iz starih večernih oblek. Ako gre dama zvečer v restavracijo ali kavarno, če ima doma goste ali če je povabljena kam, ne sme pod nobenim pogojem obleči volnene obleke, ki jo je nosila čez dan. Volnena obleka se doma pomečka in to se v družbi opazi. Dama se nekako osveži, če obleče malo svileno večerno ali pa popoldansko obleko. Če nima dovolj časa, da spravi svojo zunanjost v skład z miljejem, lahko obleče temno, zlasti črno obleko.

Če gre dama v družbo s svojim možem, se mora vsaj deloma prilagoditi njegovi obleki. Nedopustno je, da bi gospod v smokingu spremljal damo v popoldanski obleki. Prav tako nedopustno je, da bi šel gospod v temni promenadni obleki z damo v večerni obleki brez rokavov. Proti temu pravilu mnogi grešo. Na večje družabne prireditve ali na premiero v gledališče gre elegantna dama samo tedaj, če ima primerno večerno toaleto. Za manjše prireditve pa zadostuje svilena obleka z dolgimi rokavi, ki se lahko nosi popoldne pod promenadnim plaščem tako, da se ni treba preoblačiti. Klobuke dame zvečer večinoma odložo, menda zato, ker so postali zelo enostavni in ker so dame vajene da jih niti lasje niti klobuk ne ovira.

Večje plesne prireditve pa zahtevajo brezpogojno plesno toaleto, ki si je pa ne more nabaviti vsaka dama, ker je precej draga. Izrazito plesne toalete so narejene iz blestečega brokata, finega žameta, krepdešina, krep - romaina itd. Na plesne toalete spadajo razni okraski, zlasti rože, ki se nosijo na ramah. Krilo je nekoliko daljše kakor pri popoldanskih oblekah. Letos so zopet v modi čipke. Obleke so bodisi cele iz čipk ali pa so čipke všite v krepžoržet.

JOSIP KRIŽAJ

danes zvečer v ljubljanski operi

«Hoffmannove pripovedke»

Izredno znižane cene. — Začetek ob pol 20.

Položaj akademično izobraženih žensk v ČSR

Kakor v mnogih drugih državah, tako je tudi na Češkoslovaškem položaj akademično izobraženih žensk skoraj obupen. Človek bi ne verjel, da celo tako bogata in industrijsko razvita država, kakor je Češkoslovaška, ne more zaposliti svoje inteligence. In vendar gre razmeroma največ absolventov čeških visokih šol v inozemstvo, kjer se jim obeta vsaj skromen zaslužek. Nadprodukcijo inteligence čutijo zlasti inteligentne ženske, ki vložo v študij ves svoj trud, pa ostanejo večinoma brez zaslužka. Naj omenimo samo nekaj praktičnih primerov, iz katerih je razvidno, da je položaj akademično izobraženih žensk na Češkoslovaškem res zelo težak.

Neka slušateljica filozofije je končala študije in je bila imenovana za profesorico na gimnaziji v Podkarpatski Rusiji, kjer ni skoraj nikogar, ki bi obvladal češčino ali slovaščino. Dotični kraj je zelo zapuščen, kulturnega življenja v njem sploh ni in tako mora mlada profesorica živeti v nekulturnih razmerah in si služiti vsakdanji kruh. Njena mati živi v Pragi, zaročenec pa služi kot učitelj nekje na drugem koncu Slovaške. Upanja, da bi bila v doglednem času premeščena, ni nobenega.

Tri doktorice prava so zelo srečne, da lahko brezplačno prakticirajo pri nekem advokatu. Vse tri zavidajo srečni kolegici, ki prakticira pri nekem advokatu proti mesečnemu honorarju v znesku 600 Kč. Kako se živi mesečno s 600 Kč, si lahko mislimo.

Neka zelo nadarjena medicinka, ki je že pred leti promovirala, je opustila svoje načrte glede ženskega zdravništva in porodniške prakse in bi rada postala vsaj praktična zdravnica. Toda ureditev ordinacije zahteva mnogo denarja, ki ga pa mlada zdravnica nima. Oče ji je umrl, ko je še študirala, poleg tega pa mora skrbeti za mladoletne brate in sestre. V stiski se je odločila za zobozdravniški tečaj, pa tudi kot zobozdravnica nima bogve kako dobrih izgledov.

Nekatere slušateljice filozofske fakultete so se odločile za knjižničarke, videč, da s profesuro ni nič. Obetali so jim dobra mesta, ko so pa dovršile študije, so morale mnoge dve ali celo tri leta brezplačno prakticirati. Tudi na Češkoslovaškem so redukcije na dnevnem redu in za žensko inteligenco skoraj v nobeni stroki ni mesta. Mnoge akademično naobražene ženske so se hotele posvetiti novinarstvu. Dopisovale so nekaj časa v razne liste, ko so pa prišle v uredništva misleč, da se jih bodo usmilili, so jim odgovorili, da novih sil ne potrebujejo.

Položaj akademično izobražene mladine je tudi na Češkoslovaškem od dne do dne težji. Na vsako izpraznjeno mesto čaka po več sto kandidatov in navadno odločuje protekcija, tako da pridejo na vrsto samo oni, ki imajo v ministrstvih dobre zveze. Kdor nima protekcije, ostane na cesti, pa naj bo še tako dobro kvalificiran.

Fr. Ž.:

O bolhi, bacilu, kralju Davidu in drugih kočljivih vprašanjih

Nobene reči ni na svetu, da bi bila na svetu samo zaradi sebe. Oh, kako je to res! Resnico te resnice sem premišljal te dni po praznikih, ko me je od praznikov bolel trebuh in nisem bil za drugo. Sleherni reči na vesoljnem svetu je namenjen višji namen, le človeška glava ga včasi ne razume.

N. pr. vzemimo umetnost. Nekateri umetniki so včasi mislili, da je umetnost samo zaradi umetnosti. Toda so se skesali in odnehali in so napravili božični semenj po znižanih cenah.

Ali pa če vzamemo bolho — tako je majhna, skoraj ni vredna peresa. Toda smo se učili v šoli: Tudi bolha služi višjim ciljem, ustvarjena je v spodbudo lenim deklam, ki bi se drugače do južine valjale na slami, grdobe grde, in se ne ve, kdo bi potem kuhal južino, ko gospa vstanejo šele ob pol 12.

In vzemimo še moj trebuh! Lahko bi kdo vprašal: »He, kje tiči v trebuhu višja modrost, da ga zvija, he?« in bi se posmehljivo namrdnil. Toda brez skrbi! Tudi trebuh ne boli zastonj in kar tako. Nego če ne bi bolel, ne bi moje pero premišljalo te reči in je ne bi zapisalo in tako ima res vsasa reč svoje pametne vzroke in cilje, le poiskati jih je treba.

Pa me resnično veseli, da je sedaj še za davek postalo očitno, čemu da je in kakšna mu je višja naloga.

Davek ni zaradi davka, nikakor ne; tudi ne zaradi budžeta in kanonov in kredita — to so samo posvetne nečimurnosti.

Nego je prišlo na dan, da je davek zaradi neumrjoče duše, v prid njenemu večnemu zveličanju in zato, da se zatira greh.

To je tisto. Obdavčen naj bo greh! Davka se boji vsakdo, pa se bo vsakdo bal tudi greha, ko bosta oba eno: greh in davek. Čim hujši bo kdo grešnik, tem večji mu bo zapisan davek in se bo potem videlo v davčnih bukvah, kdo je najhujši grešnik. In bo vsakogar sram, da bi bil, in bo vsakdo skušal, da ne bo. In bo potem raj.

Tako bo davek jako hvalevreden vzgojitelj in tako rekoč nove sorte katehet.

Seveda, ali se bo davek še naprej pobiral na davkariji ali ga bodo odslej pobirali v spovednicah, se ne ve. Greh je raznovrsten in ni vsakdo tako podkovan v grehu, da bi vedel, ali je ali ni in pod katero tarifo spada.

Nekatere reči so v nekateri škofiji greh, koj čez most v drugi pa niso. Ali so danes greh, jutri pa niso.

N. pr. piše Valvazor, da so njega dni šteli ljubljanski gospodje jezuitje za smrten greh kopanje in plavanje in je celo Janez Jakob Haller, ki je bil baron, pri spovedi dobil »suho«, ker je preplaval Dravo, da uide Turkom. Sedaj kopanje in plavanje ni več greh, kvečjemu če je v Retečah.

Pač pa sedaj ples jako spada pod greh in davek. V starem testamentu je kralj David lahko brez davka in greha plesal pred skrinjo zaveze. Danes, kdor bo hotel plesati pred skrinjo zaveze, ne mezinca na bedrih ne bo smel vzdigniti brez oblastne bolete ali banderole — zdi se mi, da ga ne bo smel.

To so jako težke in izobražene reči. Ali pa naš najmlajši — zadnjič je povedal in ga je očitno bilo kar groza: sošolec iz II. a da je na Veliki petek kožo jedel s prsta, ker se mu je lupila pri nohtu. In povrhu da se je ugriznil še v jezik! — Rekel je naš najmlajši, da se boji, da imenovani sošolec ne bo videl nebeškega kraljestva, nego bo krvave mačke lizal na sodnji dan.

Ne vem, kolikšen bo davek za takšno reč. Ne verjamem, da bi bila ta reč v katekizmu dovolj razločno razložena. Pa se mi zdi, da ji tudi gospodje na davkariji ne bodo kos, razen če se bodo odslej šolali v lemenatu.

Ali pa zaradi bacilov. V naši družini imamo skrbno teto, ki bije neugnan boj z bacili. Naši otroci so žalibog drugačni. Ne le bacilov ne zatirajo, nego še goje jih v bohotnih kulturah po rokah in na licih. In vsako jed, predno jo neso v usta, če le morejo, jo najprej povaljajo po rokah in zabelijo z bacili. Pravijo, da so bacili dobri. Skratka: bacilov se ne boje. Pač pa se boje greha in je tako prav. Pa so se jim zaradi greha vzbudili pomisleki in so vprašali teto, ali so bacili mesna jed, da se bodo za naprej bacilov vzdrževali ob petkih in zapovedanih postnih dneh.

Kdo ve, kako bi davkarija razsodila to reč zastran bacilov! Mislim, da bi jo razsodila tako, kakor bi kazalo, da bo več davka.

In sem jako radoveden, ali bo tudi kleveta šteta za greh in nestrpnost in korupcija in korito — ti davki bi nesli precej.

To so jako kočljiva vprašanja in so tudi zanimiva in ne rečem, da se moje pero ne bo še kedaj pečalo z njimi, kadar bi se primerilo, da ga bo zopet bolel trebuh.

Vsekako je želeti, da bo novi davek rodil zaželjeni sad in bo čimpreje iztrebljen greh in z grehom davek — za to smo vsi.

Morebiti moje pero še doživi srečni dan, ko bo stopil gospod blagajnik pred gospoda predsednika in mu navdušeno javil: »Gospod predsednik, nič več ni greha! Jutri je prvega in ne vem, od kod vam naj izplačam mesečno nagrado — ne piškava para ni v blagajni, hvala Bogu!«

Pa bo tudi gospod predsednik precej navdušen in bo ukazal nov davek in se bojim, ko ne bo greha, ga bo ukazal na dobra dela in druge krščanske čednosti. Kajti — bo dejal — čednost gor, čednost dol — brez davka se ne da živeti!

V znamenju stanovanjske krize.

On: Oh, pomislite, kakšna nesreča me je zadela. Sin, snaha in njuni otroci so našli pri poplavi v valovih smrt.

Ona: Oprostite, gospod, torej je njihovo stanovanje prazno.

Strogi profesor.

Neki srednješolski profesor bi moral biti navzoč pri maturi na gimnaziji v drugem mestu. Osmošolci dotične gimnazije so vprašali svoje kolege, kakšen je profesor. — Edina vaša nada je železniška nesreča. — se je glasil odgovor.

Vlom v Tutenkamnovo grobnico

Vlomilci so odnesli bogat plen, najdragocenejših zgodovinskih predmetov se pa niso dotaknili, ker jih niso znali ceniti. — Prokletstvo Tutankamnovega kipa, ki je zdaj v rokah vlomilcev.

Nedavno so vsi inozemski listi poročali, da je bil v Tutankamnovo grobnico v Laksorju izvršen velik vlom in da so odnesli vlomilci bogat plen. O tem senzacijonalnem vlomu prinašajo inozemski listi zanimive podrobnosti.

Vlom se ni povsem posrečil, kajti največje dragocenosti Tutankamnove grobnice so ostale nedotaknjene. Te dragocenosti in zakladi so zaprti v posebni zakladnici, kateri vlomilci niso mogli do živega, pač pa so odnesli iz drugega oddelka grobnice zlat kip, dočim so pustili pri miru razne rezbarije, marmornate figure in kipe, čijih zgodovinske vrednosti niso znali presoditi.

Ukradeni kip je doprsni kip legendarnega kralja Tutankamna in baš ta kip je ustvaril legendo, da je faraon maščevalen in da se osveti vsakomur, ki ga moti v njegovem večnem snu. Vzrok tem govoricam je tragična smrt lorda Carnavona, ki je kot znano odkril Tutankamnovo grobnico. — Baš njegova smrt je v zvezi z dragocenim kipom. Lorda Carnavona je pičila strupena mušica baš onega dne, ko je odprl grobnico in dvignil iz zakladov zlati doprsni kip.

Zdi se, da je na kipu res ležalo prokletstvo. Kmalu po Carnavonovi smrti je namreč zadel raziskovalce grobov egiptovskih kraljev drug težak udarec. Na kipu je napis, čigar zagonetko je hotel rešiti znani egiptolog Evelyn White. White je napis fotografiral in vzel ploščo s seboj v London. Dva dni pozneje so vsi londonski listi priobčili senzacijonalno vest: «Zagoneten samomor slovitega učenjaka». Samomor je izvršil White. Kaj ga je gnalo v smrt, sicer še ni znano, zdi se pa, da je bila vzrok nesrečna ljubezen. Dan poprej so namreč našli zastrupljeno klavirsko umetnico Heleno Mary Nind. Na mizi je ležalo poslovilno pismo, naslovljeno na profesorja Whiteja.

White je moral namreč drugega dne pred sodnika, da pojasni zagonetno smrt pianistke. Še preden je bil zaslišan, si je učenjak pognal kroglo v glavo. Zanimivo je, da je prečital napise vseh plošč, ki jih je vzel s seboj, nepojasnjen je ostal edino hieroglif doprsnega kipa kralja Tutankamna. Seveda je to še bolj potrdilo vero, da gre za faraonovo osveto.

Pripetilo pa se je še nekaj, kar je vzbudilo splošno senzacijo in potrdilo domnevo, da Tutankamon ne dovoli motiti njegov večni mir. V notranjosti kipa je odkril lord Carter, naslednik Carnavona pergamentno polo, ki je bila popolnoma obledela tako, da se ni dalo dognati, kaj je na nji napisano. Pergament je Carter izročil londonskemu röntgenologu Raleighu. Raleigh je polo röntgeniziral, pri delu pa je zadobil opekline na roki, katerim je kasneje podlegel. Naključje ali faraonova osveta?

Sedaj je usodni kip izginil. Ali se je hotel faraon še enkrat maščevati nad egiptologi in jim je odvzel svoj kip, ali pa bo njegova jeza sedaj doletela drzne roparje, skrunilce njegovega groba, to bo pokazala bodočnost.

Konec suženjstva v Sierri Leone

Na novega leta dan so osvobodili v angleškem protektoratnem ozemlju Sierra Leone iz suženjstva 215.000 črncev. Ta vest bo marsikoga presenetila, kajti ljudje mislijo, da je bilo suženjstvo že davno odpravljeno. V resnici pa civilizirani narodi kljub svoji visoki kulturi še vedno trpe suženjstvo in so celo sami tisti, ki drže nesrečne orientalske narode v gospodarskem in kulturnem robstvu. Nad 5 milijonov ljudi živi še vedno v primitivnih razmerah suženjstva.

V angleškem parlamentu je bila nedavno vložena interpelacija, ki navaja, da je v kolonijah nad 5 milijonov sužnjev, ki jih prodajajo in kupujejo kakor živino, poleg tega je pa še nebroj sužnjev, ki jih drže v robstvu skrivaj. Najbolj je bilo razširjeno suženjstvo v angleškem protektoratnem ozemlju Sierra Leone. Angleška kolonija Sierra Leone leži na zapadni obali Afrike. V administrativnem pogledu se deli v dva dela, v pravo kolonijo in v protektoratno ozemlje, čigar meje so bile urejene l. 1896 in 1924. Sierra Leone je bila odkrita v prvi polovici 15. stoletja. Odkrili so jo portugalski mornarji. Kmalu je postala pribežališče morskih razbojnikov in trgovcev s sužnji, med katerimi se je najbolj proslavil Anglež Hawkins. Angleški parlament je sklenil ustanoviti v Sierra Leone zavetišče za pobegle in osvobojene sužnje. L. 1818 je bila proglašena Sierra Leone za angleško kolonijo.

Anglija je to kolonijalno ozemlje sčasoma znatno razširila, dokler ni prišlo do konflikta s Francijo, po katerem so bile meje definitivno urejene. V protektoratnem ozemlju, kjer se je morala Anglija ozirati na pravice poglavarjev domačih plemen, ni mogla takoj odpraviti cvetočega suženjstva. Število sužnjev je znašalo okrog 215.000. Pravih sužnjev je bilo samo 150.000, dočim je veljalo 70.000 črncev formalno za sluge in delavce, v resnici pa so bili tudi ti popolni sužnji. Angleške kolonijalne oblasti so si dolga leta prizadevale odpraviti suženjstvo in slednjič se jim je to posrečilo Lani v septembru je sprejel zakonodajni svet Sierre Leone zakon, s katerim je bilo suženjstvo definitivno odpravljeno.

Čudovita usoda ogromne dedščine

Letos bo izplačana dedščina po soprogi hamburškega trgovca Ericha Mansfelda, ki je umrl l. 1825 na otoku Ceylon. Dedščina, ki pripade daljnim Mansfeldovim sorodnikom, je zanimiva ne le zato, ker znaša nad 350 milijonov Din, marveč tudi po svojem postanku. Minilo je že nad sto let, odkar se je poročila neka Vollstädtova s trgovcem Erickom Mansfeldom iz Braunschweiga. Masfeld si je pridobil veliko premoženje in je umrl leta 1825, kot bogat trgovec na potovanju na Ceylon. Njegova vdova se je preselila po moževi smrti na Dunaj, kjer je že čez tri leta umrla.

Eno leto pred smrtjo je napisala oporoko, v kateri zapušča vse premoženje moževim sorodnikom, kajti njen zakon z Mansfeldom je ostal brez otrok. V oporoki je pa Mansfeldova določila, da sme biti dedščina izplačana zakonitim dedičem šele 100 let po njeni smrti. Zdi se, da je bogata vdova že pred 100 leti slutila, da bo denar mnogo izgubil na svoji vrednosti, kajti vse svoje premoženje, ki je znašalo takrat 10.000 angleških funtov, je naložila v neki veliki londonski banki. Ta zaklad ležal v banki celih 100 let in je narastel z obrestmi na ogromno premoženje, ki znaša sedaj nad 350 milijonov Din. Pri berlinskem notarju dr. Ludviku Rugeju, ki vodi to zapuščinsko zadevo, se je priglasilo doslej že nad 250 oseb. Vsi se sklicujejo na svoj priimek Mansfeld in zahtevajo svoje deleže. Kako bo notar bogato dedščino razdelil, še ni znano. Gotovo pa je, da bodo mnogo Mansfeldi čez noč obogateli.

Gorki in ruska Akademija

V Puškinovem domu Akademije znanosti v Leningradu je bila te dni otvorjena razstava del znamenitega ruskega pisatelja Maksima Gorkega. Razstavljena so tudi pisma, ki jih je pisal Gorki raznim znancem in pisateljem, ter pisma, ki jih je dobival od Šaljapina, Korolenka, Leonida Andrejeva, Bernarda Shawa in drugih ruskih in inozemskih pisateljev. Na razstavi so tudi listine, ki pričajo o izvolitvi Gorkeza častnega člana Akademije znanosti l. 1902.

Poročilo o izvolitvi Gorkega za člana Akademije je bilo predloženo carju Nikolaju. Carja je to poročilo zelo presenetilo. Iz listin je razvidno, da je last noročno napisal pod poročilom opombo: »Zelo se čudim«. Med mnogimi listinami vzbuja največjo pozornost pismo takratnega prosvetnega ministra generala Vanovskega, naslovljeno na predsednika Akademije znanosti, velikega kneza Konstantina Konstantiniviča. Prosvetni minister je pisal predsedniku Akademije, da je Njegovo Veličanstvo nad izvolitvijo Gorkega zelo ogorčeno. V nekem drugem pismu prosvetnega ministra je rečeno, da izvolitev Gorkega pod nobenim pogojem ne more veljati za pravomočno

Slavni možje še po smrti nimajo miru

Pariški Patheon je impozantna zgradba, okrašena z deli slavnih kiparjev in arhitektov. Toda kaj pomaga, ko so pa grobnice, v katerih počivajo slavni možje, tako mračne, vlažne in zapuščene. Ni čuda, da zahtevajo mnoge rodbine zemske ostanke svojih članov, ki so pokopani v Pantheonu, celo čez več let nazaj. Tako se je zgodilo v rodbini Viktorja Huga in tudi v rodbini J. J. Rosseaua, ki zahteva, naj prepeljejo zemske ostanke slavnega filozofa v grob na malem otoku v Ermennonvillu. Istočasno, ko vodi francoski tisk kampanjo za prevoz Rosseaujevih zemskih ostankov na omenjeni otok, pa propagira idejo, da bi prenesli Descartesove zemske ostanke nazaj v Pantheon.

Usoda zemskih ostankov obeh genijev je dokaj čudna. Descartes je umrl v izgnanstvu na Švedskem, od koder so prepeljali l. 1660 njegovo truplo v Francijo. Značilno je, da Ludvik XIV. ni dovolil svečanega pogreba. Descartesa so pokopali v cerkvi Saint-Etinne de Mont, dasi je bil stavljen konstituanti predlog, naj bi ga pokopali v Pantheonu, kjer so počivali Mirabeau, Voltaire, Rosseuau in Marat. Konvent je pozneje odobril ta predlog pod pogojem, da bo na grobu izklesan napis: »Au nom du peuple française la Convention Nationale a Descartes«. Predno pa je bil ta načrt uveljavljen, se je moral Descartes preseliti iz groba cerkve St. Ettenne, kajti cerkev se je začela podirati. Pokopali so ga v muzeju zgodovinskih spominov in med revolucijo se nihče ni brigal za njegove zemske ostanke. Šele za časa restavracije se je zavzel zani župnik cerkve Saint Germaine de Prés in v tej starinski cerkvi je Descartes še sedaj pokopan.

Tudi Rousseaujevi zemski ostanki niso imeli miru. Trajalo je dolgo, predno je dobil grob na otoku sredi topolov, kjer je počival najprej v provizorični grobnici in šele pozneje je dobil spomenik z napisom »Tu počiva mož narave in resnice«.

Na ermenovillskem otoku je samo ta grob, drugače je otok pust. Rousseau je imel tudi po smrti mnogo čestilcev. Na njegov grob so prišli med drugimi Maria Antonietta, cesar Jožef II., madame de Stael, Robespierre, Saint Just, Necker, Chateaubriand, Napoleon itd. Neki Anglež in neki Nemec sta izvršila na tem otoku samomor, da bi mogla počivati blizu Rousseaujevega groba. In ko sta l. 1814 ruska in pruska armada preplavili Francijo, je vrhovni poveljnik zavezniške voiske zapovedal, da se glede na Rousseaujev grob daleč naokrog ne smejo vršiti boji. Ruski kozaki so dobili strogo povelje, da v okolici tega znamenitega groba ne smejo ropati. Pač pa je nemška armada zakrivila med svetovno vojno v tej okolici največje vandalstvo.

Mavzolej velikega hana v Altaju

Nedavno so inozemski listi poročali, da je znani ruski raziskovalec P Kozlov našel mavzolej nekega mongolskega velikega hana, ki pomeni eno najvažnejših arheoloških odkritij v Aziji in o katerem se sodi, da je grob znanega Čingishana. Ta uspeh arheoloških raziskavanj je vzbudil med učenjaki veliko zanimanje in na številna vprašanja iz Rusije in inozemstva odgovarja zdaj Kozlov v moskovskih »Izvestiah« kako je našel to dragoceno grobnico, ki se nahaja vrh altajske gore, visoke 2900 m.

—Na velblodih se vračam z dvema spremljevalcema iz mrtvega mesta Hara-hoto k jezeru Orok-nor — 6. julija 1926. — piše Kozlov v »Izvestjah«. Utrujeni se pomikamo proti severu, k mongolskemu Altaju, k tako zvanemu svetemu delu tega pogorja Iche-bogdo. Divja pustinja leži za nami. Čez pol ure smo na znanem kraju pri rdečih skalah, kjer postavimo šotore. Tu skuhamo na hitro roko čaj, da se malo okrepčamo, potem pa nadaljujemo naportno pot. Gore so tako blizu, da se vidijo kakor na dlani. Na severozapadu se dviga glavni greben Iche-bogdo. Tik pred nami se dviga gora Puncen-obo, podobna mizi. Približata se nam dva kitajska trgovca, ki bi se rada okrepčala s čajem. Skušata nam povedati, kaj sta doživela na potovanju in izvedeti od nas novice. Ker se pa ne moremo dobro razumeti, se kmalu ločimo in Kitajca odideta proti jugu, mi pa proti severu.

Stopili smo na visoko teraso levega brega Četen-gol po gladki stezici, ki zavije kmalu od reke proti vzhodu. Gore se vedno bolj približujejo. Ob vznožju vidimo črede divjih oslov ali hulanov. Moj spremljevalec Gančenurov ni mogel premagati svoje lovske strasti. Vzel je puško in začel streljati, toda divji osli se niso dosti zmenili za strele. Tupatam smo opazili med gostim grmovjem tudi antilope. Slednjič smo dospeli v ozko sotesko, obdano s strmimi skalami. Karavana se je počasi pomikala dalje. Tik pod grebenom Puncen-obo smo se utaborili in ko je bila končana skromna zakuska, sem se napotil na sosedno goro. Po strmih skalah sem priplezal počasi do vrha, kjer se mi je nudil krasen prizor. Vrh gore sem namreč zagledal starodavno, grandijozno stavbo, sredi katere je stal obelisk s podobo jelena, pripravljenega na skok v prepad Zgodovinski mavzolej dominira nad vsemi stranskimi stavbami. Pri tem mavzoleju se zbirajo vsako leto lame, da opravljajo službo božjo. Molijo za večni pokoj velikega pokojnika, ki je pokopan tu na visoki gori. Lame so mi pripovedovali, da je tu gori kraljestvo velikega hana, spodaj v dolini pa bivajo skromni budistični verniki.

Kozlov bo nadaljeval svoj potopis, iz katerega bo razvidno, kako je prišel v zgodovinski mavzolej in kaj je našel v tej znameniti grobnici velikega Čingis-hana. To odkritje pomeni nedvomno važen uspeh v raziskovanju starodavnih spomenikov in zgodovinarjem se odpira z njim široko polje plodonosnega dela.

Veselo! Humor! Smeh!
Zabava! Pikantno!
Najboljša veseloigra letošnje sezije je «Ufa» velefilm
PIKANTNI ŠKANDALI
Premijero za celo Jugoslavijo predvaja danes
Elitni Kino Matica

Lažna baronica

Pustolovcev je po vojni povsod v izobilju, toda nikjer se menda niso tako razpasli, kakor v večjih poljskih mestih. Ni še pojasnjena afera barona Hahna, ki je imel v najemu velike varšavske palače, ustanavljal tovarne, posredoval pri nakupu in prodaji veleposestev, ponujal ogromne zaloge kave z brazilskih plantaž in igral vlogo vojaškega dobavitelja, dasi ni imel niti beliča v žepu, že ima poljska javnost novo senzacijo. Gre za lažno baronico Izo Motyczynsko, ki sedi zdaj v preiskovalnem zaporu v Varšavi in ki ima za seboj zelo burno preteklost.

Pustolovka hlini duševno bolezen, puli si lase, kriči po cele ure, trga raz sebe obleko in se pritožuje, da so oblasti onečastile njeno plemstvo. Prvotno jo je policija obdolžila manjših kriminalnih zločinov, sedaj se je pa izkazalo, da je opravljala tudi vohunske posle. Zato so jo izročili politični policiji, ki jo noč in dan zaslišuje. Motyczynska je najraje občevala v častniških krogih, v katerih je zapustila tudi največ spominov. Ljubčke je menjala kakor rokavice. Vsakega je gmotno in moralno popolnoma uničila. V družbi je nastopala kot članica raznih dobrodelnih društev. Nosila je visoko odlikovanje za hrabrost, do katerega pa ni imela pravice. V kolikor je šlo za tatvine, poneverbe in oderuštvo, je žrtve niso ovadile, ker bi se bile same blamirale. Premetena pustolovka je služila denar tudi s svojim nezakonskim sinčkom, kateremu je poiskala več očetov, ki so morali plačevati alimente. Tudi to sleparijo so ji izpregledali in šele sum, da je vohunka, jo je spravil v preiskovalni zapor.

Humoristični kotiček

Zaman se upira.

Nesrečni zakonski mož je potožil župniku, da ne more več živeti s ženo in da bi se rad ločil.

— Ta misel prihaja od samega peklenščka, — je dejal župnik. Ravnajte se po sv. pismu, ki pravi: Postavi se hudiču v bran in pustil te bo pri miru.

— O, ko bi le mogel! Kolikokrat sem se že postavil ženi v bran, pa nič ne pomaga. Namesto da bi zbežala od mene, začne razbijati na moji glavi lonce in krožnike.

Nadebudna nevesta.

France je bil zelo zaljubljen, pa tudi zelo nervozen. Nekega dne je pozvonil pri svoji nevesti in nestrpno čakal, da mu odpre. Vrata so se odprla in na pragu se je pojavil njen najmlajši bratec France se je oddahnil.

— Sestra je vedela, da pridete.

— To me veseli, je odgovoril zaljubljeni France in stisnil dečku kovača. — Kako pa veš, da me je čakala?

— Ker je naglo zbežala z doma.

Frederic Boutet.

Priznanje

— Milostiva, gospa Berauge je prišla, — je dejala sobarica na pragu krasno opremljenega budoarja mlade žene.

Marcelina Silligeeva je baš čitala zanimiv roman v svojem priljubljenem kotičku in začudeno je okrenila svojo krasno glavico. Saj se je od svoje prijateljice iz mladih let prejšnji večer poslovila in danes ob petih bi se morali zopet sestati na čajanki. Kaj torej pomeni njen nenadni poset? — Vrata so se naglo odprla in na pragu se je pojavila vitka postava elegantne blondinke.

— Lina, Lina, te motim?... Moram govoriti s teboj, nisem mogla čakati do večera. Sicer bi ti pa v veseli družbi itak ne mogla vsega povedati...

— Kaj se je pripetilo, draga moja? Saj si vsa razburjena...

— Da, da, toda povej mi, ali more kdo prisluškovati? Ne! No torej, moram ti nekaj zaupati in ti mi moraš pomagati iz zadrege, ti si bolj izkušena.

— Bridke izkušnje. Preživeti štiri leta v zakonu, ki je bil pekel, potem še ločitev in to samotarsko življenje.

— A vendar je to izkušnja. Moža nisi ljubila in zato ti tudi ločitev ni bila težka. Zdaj si že tri leta sama, neodvisna, svobodna...

— Veš, da od te svobode nimam posebne koristi. Sicer pa, povej mi raje, kaj te je privedlo k meni.

— To lahko povem res samo tebi, svoji najboljši, najintimnejši prijateljici. Da, Lina, zaupam ti. Gre za Filipa...

— Za tvojega moža? — — Marcelina je zadrhtela po vsem telesu.

— Da, za mojega moža. Ali nisi opazila zadnje čase na njem nobene izpremembe?

— Izpremembe? Kje neki! — je odgovorila Marcelina kar se je dalo mirno, obenem se je pa v strahu vprašala, kaj misli njena prijateljica.

No da, — je ugovarjala Lidia Berauge, — morda niti opazila nisi, dasi smo vedno skupaj mi trije. In vendar, bilo je snoči v gledališču, ko si rekla Filipu: «Kaj vam je, dragi prijatelj, da z nama sploh ne govorite?»

— To da sem rekla? Vidiš, to je mogoče, toda verjemi mi, da nisem imela nobenega povoda, da sem rekla kar tako. A v čem prav za prav opažaš izpremembo na Filipu?

— V vsem, Lina, v vsem, in sicer že nad dve leti. Čutim, kako mi je vedno bolj tuj, da se ne zanima zame in da odhaja zvečer pogosto z doma, ne da bi mi povedal, kam.

— In zato se razburjaš, Lidia? Beži no, šema, kaj še ne poznaš moža? Gotovo ima trgovske opravke...

— Tudi jaz sem se spočetka tolažila s to mislijo, toda zdaj mislim drugače. Filip mi je nezvest.

— Kaj si znorela? — je vprašala Marcelina in nervozno skomignila z rameni. Rada bi bila pripomnila: «saj vendar veš, da te Filip ljubi,» — pa ni imela poguma. Zato je rekla samo: ti si tako ljubko, nežno bitje in tako malo časa poročena.

— Malo časa? Draga moja, ne pozabi, da je že sedem let in ti, Lina, si tako ljubko in nežno bitje, pa te je vendar mož že prvo leto varal.

— Ne primerjaj egoista, neotesanca in babjaka, ki je izrabil moje devištvo in zaslepljenost, da me je opeharil, z možem, kakor je... kakor je gospod Berauge, — je vzkliknila Marcelina.

— Saj ga ne primerjam, ker tvojega moža sploh poznala nisem. Šele po razporoki sva se zopet zbližali v intimnem prijateljstvu... Mislim, da so vsi možje nezvesti svojim ženam. In prepričana sem, da ima Filip ljubico, za katero je pripravljen žrtvovati vse. Da, Lina, o tem sem trdno prepričana.

Lidia je izgovorila te besede prepričevalno in njene velike plave oči so se ustavile na črnih, razširjenih očeh intimne prijateljice, ki se je skušala nasmehniti.

— Draga moja, motiš se v tem prepričanju. Saj vaju vidim često skupaj in verjemi mi, da nisem opazila v vedenju tvojega moža nobene izpremembe.

— Seveda. On se hlini, igra komedijo pred družbo in pred — teboj, vendar pa mislim, da si morala opaziti, da... glej, Lina...

— Ne, ne in ne! Kaj misliš s tem?

— To, kar pravim: Filip ima ljubico. O tem sem trdno prepričana... vse ti povem, ali mi daš dober svet, kajne? Izgubila sem glavo, sama ne vem, kaj naj počnem. Vem pa, da tebi lahko potožim vsako gorje, ker ti tako zelo zaupam. Filip često z menoj sploh ne večerja ali pa odide takoj po večerji in se vrne pozno v noč. To traja že tri mesece.

Pri teh besedah je Marcelina zadrhtela po vsem telesu.

— Da odhaja zvečer z doma brez tebe? — je vprašala v zadregi. — Kaj ne zahaja v klub?

— Da, pravi, da hodi v klub, toda to je laž. Bila sem v klubu, pa so mi povedali, da je poprej zahajal tja, zdaj ga pa že tri mesece ni bilo. Poiskal si je ljubico, ki ga ima v popolni oblasti... ljubi jo... mene pa ne mara več zavoljo nje... to je grozno. Lina, ti ne veš, kako sem nesrečna in zapuščena... Filipa imam tako rada... Zaplakala je in naslonila glavo na ramo osuple Marceline.

— Zvečer gre torej z doma, pa ne v klub, — je ponavljala Lina tiho in zaman je skušala skriti svojo zadrego. — Saj to ni mogoče, bodi vendar pametna, Lidia, čemu mu pa bo ljubica...

— Jaz ti pa pravim, da jo ima, — je dejala Lidia in pogledala prijateljici naravnost v oči... — Ima ljubico. Od davi vem to. Našla sem v njegovem žepu... saj veš, kako je raztresen... pismo... grozno pismo... tega ti sploh nisem hotela povedati... tudi pisma ti nisem hotela pokazati... to je grozno, Lina. Pismo je datirano z včerajšnjim dnem... tu ga imaš... — In v njeni ročici se je pojavilo pisemce, pisano z nežno žensko roko. Marcelina ji ga je kar iztrgala iz drhteče roke.

«Moj oboževani Fil! Samo besedico, nič več, samo to naj ti povem, da te obožavam in da še zdaj drhtim, če pomislim, kako strastno sva se objemala snoči, kako divna je bila noč v tvojem objemu... Odšel si, a tvoji poljubi, tvoja strast je ostala, da...

Sledile so tri drobno popisane strani, nežna roka je pisala samo o strastni ljubezni, vročih poljubih in ljubavni opojnosti prejšnje noči.

Marcelina je morala napeti vse sile, da je prečitala do konca.

— In koga imaš na sumu? — se ji je izvilo slednjič iz grla.

— Ne vem. Moram pa zvedeti in ti, Lina, mi boš pomagala pri tem, jeli? Moram najti to nesramnico, ki mi je vzela moža, da se ji osvetim... hočem...

Marcelina se pa ni mogla več premagovati.

— Lažeš! — je zakričala vsa iz sebe. — Priznaj, da lažeš. Da, da, vse to si si izmislila, samo da bi me mučila, da bi videla mojo bolest... moj obup... da bi me prisilila k priznanju... Izmislila si si njegove zagonetne večerne in nočne izlete... in to pismo... si pisala sama... kar priznaj, ti, ti, sama... Jaz priznam vse in rada storim to...

— Toda Lina, za boga, ne razumem te, kaj naj priznam? In kaj mi priznavaš ti? Kaj pomeni vse to? Kaj hočeš reči s tem?

— Nikar ne igraj komedije! Nisi vedela zanesljivo, da se s Filipom ljubiva. Zato si si izmislila to komedijo, da bi vzbudila v meni ljubosumnost in me prisilila k priznanju. Jaz pa... sem se ujela v past... Čuj, torej. Kriva sem pred teboj, toda ljubezni do njega nisem mogla premagati. A ta komedija, ki si jo igrala zdajle z menoj, je nedostojna. Ta četrt ure sem pretrpela več, kakor celo življenje. Kako sem sploh mogla verjeti tvojim izmišljotinam? Predobro poznam Filipa in vem, da me ljubi... o njegovi ljubezni niti najmanj ne dvo...

Naenkrat je utihnila. Iz Lidinih oči je odsevala neizmerna žalost, bolest in groza. Spoznala je, da Lidia ni igrala komedije...

A med njima je ležalo na perzijski preprogi pismo zagonetne neznanke...

Maurice Renard — Albert Jean:

11

Skrivnostni mrliči

Roman.

Truplo Richarda Ciruguea je ležalo v srajci na kameniti mizi ledeno mrzle mrtvašnice, roke so bile iztegnjene ob truplu. Pesti je imel mrtvec stisnjene. Razen te malenkosti je moral Erik priznati, da ima pred seboj truplo istega moža, ki ga je videl zjutraj v ulici des Arènes v Parizu in v Nogentu.

Erik se je nagnil nad truplo ter ogledoval poteze na obrazu in črno brado. Tudi tu ni našel nobenih sledov nasilne smrti. Sicer je pa tudi naravna smrt zadostovala, da so lica in nos upadla tako, kakor pod pritiskom smolne maske.

Državni pravdnik ga je odvedel v sosedno sobo, v kateri so ležala vsa corpora delicti. Na prtljagi Richarda Ciruguea ni bilo videti nič posebnega. Kovčeg trgovskega potnika z dragulji je bil kakor vsak drugi — velik, črn, okovan z medenimi okovi. Vse tri ključavnice so bile zlomljene. Znotraj je bil kovčeg obit z mehkim blagom. Ta kovčeg, poln srebra, je bil res zapeljiv.

Erik je takoj spoznal Richardov svršnik, trpežen plašč iz debelega impregniranega blaga. Bil je isti, ki ga je nosil Richard v Nogentu, ko sta se srečala med plesom na bregu reke.

— Vražja reč, — si je mislil pisatelj, — to si moram zapomniti.

Tudi Richardov klobuk ga je zanimal. Erik je videl ta klobuk na Richardovi glavi v Parizu še takrat, ko je poznal samo enega Richarda.

Obleke se ni dobro spominjal. Kravata je bila nova. Vse drugo je bilo samo perilo in nekaj malenkosti, ki jih rabi človek na potovanju. Naravno da ure in denarja ni bilo. Morilci so pustili samo manj vredne predmete in vse drugo, kar bi jih moglo izdati.

— Če se boste zanimali za preiskavo, boste videli, kako sta preiskovalni sodnik in njegov asistent v zadregi, — je dejal državni pravdnik. — Še nikoli nisem bil tako vesel, da mi ni treba voditi preiskave, kakor v tej zadevi.

XII.

Vlak, ki je odpeljal Erika in tretje truplo Richarda Ciruguea iz Dijona, se je ustavil zgodaj zjutraj na kolodvoru na Place de-la Madelaine v Parizu. Štirinajstdvajset ur je minilo, od kar je našel Charlottin ljubček na pragu svojega stanovanja truplo moža, ki mu je delal tolike preglavice pri njegovih načrtih.

Kljub rannemu jutru so ga že pričakovali novinarji, ki so se skrili pri hišnici v ulici des Arènes. Kdo ve, od kod so zvedeli, da se vrne zjutraj iz Dijona.

Kmalu po prihodu je našel pri svoji sosedi Clauda in Charlottino sestrično Olgo Chaumelier.

— Torej? — je vprašal Claude Erika vpričo obeh dam.

Erik je pripovedoval o svojem potovanju. Bil je utrujen, še bolj pa presenečen nad groznim odkritjem. Charlotta ga ni sprejela s pritajeno radostjo, kakor je pričakoval. Mlada vdova mu ni stisnila roke tako iskreno, da bi mu poskočilo srce. Povešala je oči ali pa gledala v stran, kakor da hoče skriti pred njim svoje misli. Erik je uganil, kaj jo tare in zakaj je tako razburjena.

Bila je v žalni obleki in zdelo se mu je, da jo hoče Richardov duh še bolj zasenčiti.

Claude je dejal Eriku:

— Včeraj, ko si bil odsoten, je prišla preiskovalna komisija, proti večeru pa mrtvaški voz. Danes ob dveh se moramo zglasiti v zavodu za sodno medicino, da potrdimo enakost vseh treh trupel.

— Reci raje v mrtvašnici, — je zašepetala Charlotta.

— Dobro, pridem tja, — je dejal Erik. — Toda pripravite se na grozen pretresljiv prizor. Jaz sem videl vsa tri trupla. Podobna so si do pičice. To je nemogoče, grozno, neverjetno. Človek bi zblaznel, če pomisli, da so ostala po Richardu tri trupla.

— Počakaj, ko jih zagledaš eno kraj drugega, se bo že pokazalo, da niso enaka.

— Zakaj?

—Zato, ker trije možje ne morejo biti povsem enaki.

— Trije možje, to je res . . . Toda . . .

— Toda, toda, misliti kaj drugega bi bilo blazno. Živeli so trije možje, ki so se znali imenitno prilagoditi drug drugemu, bili so zavezniki, morda celo pajdaši pri zločinih. Eden teh prostovoljnih trojčkov je bil umorjen. Kako to, da je bila posledica njegove smrti nenadna in istočasna smrt drugih dveh, to je fenomen telepatije, ki bo pojasnjen, ko pridejo na dan vse podrobnosti te neverjetne sličnosti. Toda tu je še eno vprašanje: kateri teh treh mrličev je moj brat? In kdo sta druga dva?

— Trije možje! — je vzkliknila Charlotta prestrašeno. — Ali verjamete? Trije možje, ki so se menjavali v zakonski postelji in pri opravkih, ne da bi kdo opazil? To je grozno, neverjetno!

V očeh mlade vdove je bilo toliko groze, da je Erik hitro odgovoril:

— Ne, Claude, saj nista mogla umreti dva na posledicah smrti tretjega, ker bi morali potem takem umreti vsi trije ob istem času.

— To ni potrebno . . .

— . . . . kajti, — nadaljeval Erik, ne da bi se spuščal v debato, — umor v Dijonu je bil izvršen med 4. in 5. uro, o pol enajstih ponoči se je pa zgrudil Richard na stopnicah . . .

— Kaj pa ko bi se bil Richard vrnil o pol enajstih, ko je šel mimo hišnikovega stanovanja, — če se hišnik ni zmotil, — in da je bil tako slab in utrujen, da je dospel v šesto nadstropje šele ob petih zjutraj?

— Na to ti odgovorim, da so našli Richardovo drugo truplo v Nogentu o polnoči.

— To je res, — je dejal Erik. — Toda tvoja izvajanja, tudi če so pravilna, ne morejo ovreči teorije o treh možeh. Sicer pa, s kakšno teorijo hočeš . . .

Naenkrat je utihnil. Erik ga je z očmi opozoril na Charlotto, ki se je komaj še držala na nogah. In Claude je spoznal, kako ponižujoča je za njo teorija, ki se mu je zdela edina verjetna.

Erik je mislil tudi na Maxenco. Mislil je na njo od trenutka, ko mu je Claude izdal strašno tajno njenega srca. In med dolgočasno vožnjo se je spremenilo začudenje nad to nepričakovano novico v grozo in bojazen za sestrino usodo.

Erik je hotel stopiti mimogrede v ulico Bonaparte tudi zato, ker je hotel videti Maxenco in jo potolažiti, kolikor se sploh da.

Našel jo je v sobi, kjer je čitala. Na mizi je imela več novih knjig. Bile so same spiritistične knjige in tista, ki jo je čitala, ko je prišel brat, se je nazivala »Rupert živi«, od nekega angleškega avtorja. Erik je vzel v roke vse knjige po vrsti in se pri tem dobrodušno smehljal.

— Ah, ah! — je dejal. — Med oblake smo splavali, sestrica? Zagrobno življenje, preseljevanje duš? Ali misliš to resno?

— Ne norčuj se, Erik. Če bi ne bila prepričana, da živi Richardova duša na onem svetu in da mi bo mogoče stopiti v stik z njo — z njim, prostim vseh posvetnih spon, vseh družabnih obveznosti, z njim svobodnim, brez žene, z njim, ki bo končno samo moj — če bi ne bila o tem trdno prepričana, če bi ne verovala, da se bo to zgodilo, bi bila najnesrečnejša ženska na svetu.

— Čestitam! je dejal Erik ironično.

— Ker pa verjamem in upam, kakor vidiš, nisem več ljubosumna. Ljubim ga in moja ljubezen je neskaljena radost.

— Potem takem je vse v najlepšem redu.

Le norčuj se, le zasmehuj me, kolikor ti drago. Jaz pa verujem in sem srečna.

— Blazna si, pravim ti, da si blazna. Bodi vendar pametna, draga Maxence! In ker je usoda izbrisala iz seznama živih njega, ki si ga ljubila, ne da bi imela pravico do njega, misli na drugega, na Claudea. Bog je poklical Richarda s tega sveta in pretrgal vezi tvoje pregrešne ljubezni.

— Pregrešne? Kaj pa misliš? Moja ljubezen nima nobenega madeža. Greha sem se skrbno izogibala.

— Uh! — je vzdihnil Erik.

— Ljubim ga še vedno. Pisala sva si samo nekaj pisem, to je vse.

— Torej vendar?

— Ah, nobenih ljubavnih pisem! Bila so samo pisma, v katerih sem mu obljubila večno zvestobo.

— Vse to preide, uboga sestrica. In zopet boš rada videla Claudea. V njem najdeš marsikaj, kar te bo spominjalo na Richarda, ali pa ti bo še bolj ugajalo.

— Chlaude je samo slaba Richardova senca.

— Katerega Richarda? Prihajam namreč iz Dijona. So v resnici tri popolnoma enaka trupla. Trije Richardi Cirigue so živeli istočasno.

— Jaz ti pa pravim! Ljubila sem samo enega moža. In če more sploh kdo pojasniti to zagonetko, jo more samo on in nihče drugi. In če jo bo hotel pojasniti, me bo o tem obvestil. Tele knjige potrjujejo moje prepričanje.

Erik je spoznal, da ima njegova sestra fiksno idejo, katere ji ni mogoče izbiti iz glave. Hotel je torej napeljati pogovor drugam, ko je naenkrat vstopil njegov oče.

— Ali ostaneš pri nas na obedu?

— Z veseljem, prosim pa, da bi bil obed pripravljen točno ob dvanajstih. Ob dveh moram biti v zavodu za sodno medicino.

— Kaj pa boš počel tam? — je vprašala Maxence in se naglo obrnila.

— Povabili so nas tja, da potrdimo enakost treh trupel, predno bodo obducirana.

— S teboj pojdem, — je izjavila Maxence odločno.

— Toda . . . pod kakšno pretvezo? Saj nisi rodbinski član in ta skrivnostna zadeva se te nič ne tiče. Ne bodo te pustili k truplom. Povej mi no, kakšno pretvezo si hočeš izmisliti? Kaj poreko ljudje? Saj vsi vedo, da je imel Richard ženo in da sta bila vidva le malo znana.

Rekla bom, da se zanimam za to, kar se tiče mojega prijatelja Richarda Ciruguea, — je odgovorila Maxence, Nato se je ozrla na Erika in pripomnila napol šaljivo, napol grozeče: — Porečem jim, da sem se zanimala za neprijetnosti moje bodoče svakinje . . .

Erik je zardel in vprašal:

— Kako jih pa nameravaš pregovoriti, da ti dovolijo dostop?

— Oče me bo spremljal. Kaj ne, papa? Saj me spremiš v zavod za sodno medicino? Tebe bodo vendar pustili v zavod, tebe, bivšega policijskega prefekta?

— Še tega bi bilo treba, da bi ne pustili! — je zagodrnjal gospod Alban. Že dolgo se pripravljam ogledati si ta zavod. Zdi se mi . . . da je to nekaj . . . no, da je vzoren zavod. V starih časih, hm! V Parizu je bila samo stara Morgue na bregu pri knezoškofiji. Hh, hm! za ono . . . za Notre Dame . . . to ni bilo lepo. Gnusno, zoprno poslopje. Toda zdaj — zdaj je cela palača! Radoveden sem, kakšen je ta zavod zdaj. Imenitna ideja, Maxence! S teboj pojdem.

In res, nobeno poslopje ne spominja tako malo na bivšo mračno Morgue, kakor zavod za sodno medicino pri pariški univerzi, ki se dviga na bregu Seine blizu mostu d' Austerlitz, kjer je stala nekoč Morgue.

Prijetna okolica!

Gospod Alban, Erik in Maxence niso mogli verjeti svojim očem. Skozi široko, lepo pobeljeno lopo so zagledali notranje dvorišče v obliki staroveškega atrija.

Vratar jih je sprejel v svoji sobi. Našli so tam Claudea in sira Jamesa Burlinghama, čigar veliko, razkošno limuzino, v kateri je zaprta Fly žalostno cvilila, so videli že pred vhodom. Kmalu za njim je prišla tudi Charlotta, oblečena v črno. Spremljal jo je neki ceremonijelni gospod, ki je nastopal zelo dostojanstveno, kakor osel, ki se zaveda, da nosi svete ostanke. Bil je glavni notarski beležnik striček Chaumelier.

— Ste vsi, dame in gospodje? — je vprašal vratar in se obrnil spoštljivo k staremu Albanu. — Izvolite se potruditi za menoj.

In na svetlem, lepo pobeljenem hodniku je odprl na levi strani vrata.

— Tu je »dvorana spoznanja«.

Svetloba in snaga. Gladke, lesketajoče se stene. Dve leseni klopi. Na nasprotni strani močno razsvetljeno okno. Na desni masivna stena, v nji pa vdelana ogromna plošča ledu, lepo osnaženega in prozornega kakor čista studenčica v stekleni posodi.

Skozi led se je videla ona močna luč.

Vratar jim je namignil, naj se približajo.

Čakalo se je do zadnjega trenutka in šele nato so dvignili krste s trupli iz globokih zabojev, spravljenih v posebnem oddelku, kjer jih je konserviral umetni mraz.

Dve trupli sta bili že za ledeno steno. Obrazi so bili zastrti z belimi prtiči. Trupli sta ležali na nizkih vozičkih.

Prostor za ledeno steno, zagrobno bivališče, je bil enak onemu pred steno tako, da se je skoro zdelo, da je ledena plošča zrcalo, če bi ne bilo za njo namesto podob osem radovednežev, ki so v napetem pričakovanju ogledovali trupla. V desnem kotu je pa natezalnica natezala železna ramena. Nad jamo se je nagibal mož v belem plašču.

Zaropotal je stroj. Iz globine se je pojavil tretji voziček. Stroj je prinašal iz kraljestva teme tretje truplo Richarda Ciriguea.

Zdaj so bila vsa tri položena drugo kraj drugega pred očmi osuplih gledalcev. Trupla so bila pokrita z uradnimi pogrebnimi rjuhami, označenimi s številkami 3117, 3117a in 3117b. Kmalu jih zagledajo. Skalpel se jih še ni dotaknil. Oblasti so hotele, da se dožene enakost po vseh pravilih. Trupla so samo stehtali, zmerili in fotografirali. Po teži in obsegu so bila do miligrama in desetine milimetra enaka.

Strežnik je naglo odgrnil trupla in prižgal vse obločnice. Dvorano je napolnila blestеča svetloba, ki je spremenila stene v lesketajoče se ledenike.

Charlota se je tako tresla, da je bilo v svečani tišini, ki je zavladala v dvorani smrti, slišati, kako šklepeta z zobmi.

Tri trupla so bila kakor podobe enega telesa, ki so se pojavile iz nevidnega ogledala. Prestrašeni pogledi so blodili od enega do drugega in vsi ogledalci so čutili nepremagljivo potrebo najti vsaj majhno razliko, toda ni je bilo. Trupla so bila popolnoma enaka.

Claude si je mislil:

»Neobrite brade! Mar ni to dokaz, da so se vsi trije pajdaši sestajali, da bi povečali svojo sličnost do najmanjših podrobnosti? Mar ni to jasen dokaz njihovega skupnega življenja?

Toda sir James Burlingham je dejal napol glasno:

— Je-li mogoče, da so živele tri tako enake duše, da so dale trem obličjem enak izraz?

Erik je pa pripomnil, da bi potolažil Charlotto:

— Morda je bila pa samo ena duša. Ena duša v trojnem telesu.

— Bog tega ne dovoli, — je dejal sir James. — Trojica je njegov privilegij. Toda ta prizor me navdaja s strahom in grozo. Kaj je hotel bog, da je kaj takega dovolil? . . . In kakšen mož . . . kakšni možje leže tu pred nami, mrtvi, enako zagonetni, čudni, krasni in grozni? . . . Vaš brat, dragi Claude, je bil čudak. Govoril sem z njim dolgo. Vedel je mnogo in razumel vse. To je bilo mračno in sončno bitje. Skratka, zagonetka.

— Ali potrdite vsi, da je to gospod Richard Cirugue, trgovski potnik, stanujoč v Parizu, ulica des Arènes 11? — je vprašal beležnik.

— Da, — so odgovorili brez obotavljanja.

Zanimiva prigoda pisatelja Reymonta

Znani poljski pisatelj Reymond se je zelo zanimal za nadnaravne pojave in duhovno življenje. — Neke noči so bili trije njegovi znanci prepričani, da prenočuje pri njih, v resnici je pa vso noč doma delal.

Nedavna obletnica smrti znanega poljskega pisatelja V. Reymonta je dala poljskemu publicistu Weyheru povod, da je objavil svoje spomine o osebnih stikih s slavnim laureatom Noblove nagrade. Weyher pripoveduje med drugim, kako je nekoč avtor «Kmetov» istočasno govoril na raznih krajih s štirimi osebami. Vse štiri smatra Weyher za absolutno verodostojne in vsi štirje so pripravljeni pod prisego potrditi, da so res govorili istočasno z Reymontom v raznih krajih. Ta dogodek se spravlja v zvezo z Reymontovim zanimanjem za nadnaravne pojave in duhovno življenje. Temu študiju je posvetil znameniti poljski pisatelj velik del svojih moških let. Kako daleč je napredoval v izučevanju nadnaravnih sil, ni znano, ker ni nikomur o tem govoril.

Neke nedelje, bilo je tik pred svetovno vojno, je posetil Reymont svojega prijatelja Weyhera v Skierniewicah. Weyherovo stanovanje so popravljali in na novo slikali in zato Reymont ni mogel prenočiti pri prijatelju. Odličnemu gostu je ponudil prenočišče drugi poljski pisatelj Stefan Unierzynski, ki je pa opozoril Reymonta, da mora priti spat pred 10. uro, kajti pozneje spusti gospodar pse, ki bi ga utegnili raztrgati. Reymont je presedel pri Weyheru delj časa pri večerji. Navzoča sta bila tudi zakonca Rogalewic, stanujoča v sosedni hiši. Reymont pa ni odšel ob določenem času k prijatelju, marveč je ostal do 11. Weyher je naprosil zakonca Rogalewic, naj sprejmeta pisatelja čez noč in mu odstopita podstrešno sobico. Žena je poklicala služkinjo in naročila pospraviti sobo, sama je pa ostala z možem pri Weyheru do 11. ko so skupno odšli. Drugi dan je Rogalewic povedal Unierzynskemu, da Reymont ni hotel prenočiti pri njih. Kje je pa prenočil?, je vprašal Unierzynski. — Za plotom sosedne hiše, se je glasil odgovor. In res je videla Rogalewiceva služkinja pisatelja ponoči in zgodaj zjutraj za plotom sosedne hiše. Toda Unierzynski je trdil, da je Reymont prenočil pri njem. Kako to? Kaj pa psi?, ga je vprašal Rogaliewic. — Reymont je sedel pri meni do 11, potem je pa odšel v podstrešno sobo, — je odgovoril Rogalewic. Unierzynski je pa trdil, da je prišel pisatelj k njemu tik pred 10. uro in da so psi na dvorišču srdito lajali. Odprl je okno in opozoril pisatelja, naj se čuva psov.

Med pogovorom je vstopil paznik ondotne tovarne Kaminski in ko je zvedel, o čem se pogovarjajo, je izjavil, da se vsi motijo. Povedal je, da je Reymont prenočil pri njem. Prišel je ob 11 in ker je imel Kaminski goste, ni šel spat do jutra. Reymontu je odstopil svojo posteljo. Zgodaj zjutraj ga je spremil na kolodvor, ker sta se prisrčno poslovila.

Začudenim Reymontovim prijateljem ni preostajalo drugega, nego počakati, da jih pisatelj znova poseti in jim sam pojasni, kako je mogoče, da je bil istočasno na treh krajih. Drugo nedeljo je Reymont res posetil svoje prijatelje in jim kategorično izjavil, da omenjene noči, ko so mislili, da je prenočeval pri njih, sploh ni bil v Skierniewicah, marveč v nekem drugem oddaljenem kraju, kjer je takrat stalno bival. Delal je pozno v noč, nedeljo je pa prespal. Domači so že hoteli poslati po zdravnika, misleč, da ima spalno bolezen. Prebudil se je šele v pondeljek zjutraj. Imel je pa vtis, kakor da je res doživel vse to, kar so mu prijatelji pozneje pripovedovali.

Zadeva je ostala nepojasnjena. Vsi Reymontovi prijatelji vztrajajo na tem, da je pisatelj res istočasno prenočeval pri njih. Zanimivo je, da se Reymont ni posebno čudil, ko so mu to povedali.

Rekord

Zdravniška sodba o sportnih rekordih.

Zdravnik dr. Robert Nußbaum priobčuje v nemških listih vrlo interesanten članek o sportnih rekordih, ki bo gotovo zanimal tudi naše čitatelje. Zato povzemamo iz njega glavne misli.

Spričo vrtoglavega tempa današnjega doživljanja, piše dr. Nußbaum, se nam niti preveč čudno ne zdi, če čitamo, da je bil jedva dosežen rekord čez nekaj dni zopet potolčen od novega rekorda. In vendar si dostikrat mislimo, kadar zvemo o kakem rekordu, da je višek zmožnosti človeškega telesa že davno dosežen in da ga ni več mogoče prekoračiti. Saj pa je tudi treba za dosego novih rekordov poleg ugodnih vnanjih pogojev izredno dobre telesne dispozicije.

Marsikdo vidi v neprestanem lovu za novimi rekordi pravcato bolezen naše dobe, ki pravemu in edinemu namenu sporta — krepljenju telesa — prej škoduje kakor koristi. Za sport navdušena mladina tega seveda nikdar ne bo uvidela. Mogoče je prav tako: saj je povsem naravno, da gre mladi, zdravi sili pri sportu in igri predvsem za zmago. Znanost je dokazala, da more le jako dražilo vplivati na razvoj funkcijske zmožnosti telesnih organov in pospeševati rast telesa. In ta ugodni vpliv se ne čuti samo pri telesu, nego je koristen tudi razvoju mladostnega duha. Zakaj navadno ne odnese zmage tisti, ki je tehnično močnejši, nego oni, ki ima močnejšo voljo in ki zna duševno vzdržati. In v tem utrjevanju volje in psihičnih vrlin si bo mladi človek najlaglje in najprej pridobil lastnosti, ki mu bodo pozneje v življenskem boju mnogo koristile.

Druga nič manjša korist se nudi aktivnemu sportniku v higijeničnem načinu življenja, ki se mu mora podvreči, kadar trenira — in trening traja včasi več tednov, da tudi več mesecev. Mnogim sportnikom postane tak način življenja iz navade druga natura in gotovo ga ni pametnega človeka, ki bi trdil, da mu bo to v škodo.

Docela drugi pa so vplivi sporta, če ga kdo goji zavoljo njega samega. Najvišji cilj, ki mu pri tem lebdi pred očmi, mu je vnanji uspeh, ki ga polagoma tako zaslepi, da postane popoln suženj sporta. Tak človek trenira ne oziraje se na omejeno odpornost svojega telesa in hlepi le po tem, da doseže nov rekord. Posebno opasno utegne postati tako prenaporno treniranje takrat, kadar ima človek mladostno dobo že za seboj in se vzlic temu prizadeva, da bi dosegel čim večje sportne uspehe. Taki ljudje se ne zavedajo, da je naraščanje njihovih telesnih moči že doseglo zenit, in zato često dožive, da jim vsled prevelikih telesnih naporov odpovedo živci in se jim trajno in neozdravljivo pokvari srce. Zato bi se smelo treniranje v prelepi mladosti vršiti le pod nadzorstvom sporta veščega zdravnika. Predvsem je treba paziti na srce, ki največ trpi pri treniranju.

Zakaj vedeti je treba: rekord ne more in ne sme biti cilj telesnih vaj. Sport naj nam marveč služi za to, da popravi škodo, ki nam jo je morebiti prizadejal naporen poklic, na drugi strani pa naj odvrne od nas skrbi vsakdanjega življenja. Kdor se podi za žogo ali se zabava pri plavanju ali pleza v hribe, nima časa brigati se za vsakdanje križe in težave. In ta zavest donaša poleg telesnega ugodja tudi duševno pokojnost. Tako se z umnim izvajanjem sporta harmonično razvijata telo in duh.

Izvirne francoske pastilje
„VALDA"
obvarujejo Vas vseh zlih učinkov mraza, megle in mokrote ter bacilov na dihalne organe.
Prodajajo vse lekarne in drogerije

Občni državljanski zakonik

z dne 1. junija 1811. Prevedla dvornosodna svetnika Božidar Bežek in † Fran Regally. V Ljubljani. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Str. 466. Cena v platno vez. knjigi Din 150.—.

Občni državljanski zakonik je eden najvažnejših zakonov, ki urejujejo že nad sto let skoro vsa civilnopravna razmerja na našem ozemlju. Leta 1853 je izšel prvi slovenski prevod, ki so ga oskrbeli sicer takratni naši najboljši pravniki-jezikoznanci Mažgon, Krajnc in Cigale, a je jezikovno in stilistično že davno zastarel in mnogo desetletij že knjižna redkost. Zato že izza početka slovenskega uradovanja ne le slovenski pravniki marveč vsa naša javnost zelo pogrešajo nov prevod. Cigale sam je leta 1888 pripravil nov prevod, pa ga je dohitela smrt. Dvajset let za njimi se je Fran Regally lotil novega prevoda, ki bi ustrezal razvoju našega jezika. Svetovna vojna in slednjič njegova smrt je preprečila njegov namen. Končno je dvornosodni svetnik Božidar Bežek, svetnik visjega deželnega sodišča v Ljubljani, izvršil težko nalogo novega prevoda, ki izide letos o Božiču v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani. Prevod podaja besedilo v lahko umljivi slovenščini, držeč se enotno v sedanji praksi že udomačenih pravniških izrazov. Vdelane so v besedilo seveda tudi tri delne novele k O. D. Z., ki so izšle med svetovno vojno, vendar tako, da je razlika med noveliranim in prejšnjim besedilom (s prečrtavanjem) takoj vidna, navedeno pa je tudi staro besedilo.

Po posameznih paragrafih so navedene kratko tudi nekatere starejše, še veljavne in novelše določbe že naše zakonodaje, ki so izpremenile dejanski občni državljanski zakonik. Obširno stvarno kazalo olajšava uporabo zakonika. Ker za dogleden čas še ni pričakovati izjednačenja našega civilnega prava, zlasti ne v celem obsegu, bo ta izdaja gotovo za dolgo vrsto let prepotrebna za našo prakso, pa tudi za mladi naš pravniški naraščaj naše univerze. Ne le slovenski pravnik, marveč tudi vsi naši župni, občinski in drugi uradi te izdaje ne bodo mogli pogrešati. Za rabo nemških izdaj in za navedbe besedila v nemščini naj ne bo več izgovora.

Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Originalne potrebščine za Opalograph. Preservat in Fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gestetner Cyklostil. **Lud. Baraga** LJUBLJANA Telef. 2980 **Selenburgova 6** 1 T

Jedilnico
in spalno pravo — malo rabljeno — takoj kupim. — Ponudbe pod «Oprava/27» na upravo «Sl. Naroda».

Hiša z lepim vrtom
v predmestju naprodaj. — Poizve se v upravi «Slovenskega Naroda». 3391

Deček
star 14 let, močan in priden — se želi izučiti v trgovini z mešanim blagom na deželi. — Ponudbe pod «Dečko/33» na upravo «Slov. Naroda».

L. Mikuš
LJUBLJANA
MESTNI TRG 15
priporoča svojo zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprehajalnih palic
5-T
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Teod. Korn, Ljubljana,
Poljanska cesta štev. 3.
Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar, instalacije vodovodov. Naprava strelovodov, kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (Škatle za konserve) ter litografija. 123/L

DRUŽBA «ILIRIJA»
Premog, drva, koks
oglje. — Dunajska cesta 46, poleg Iv. Zakotnika. — Telefon 2820. 108/L

Premog, drva
POGAČNIK, Bohoričeva 5. — Telefon 2059. 2619

Sveže, najfinejše norveško ribje olje
iz lekarne *dr. G. Piccolija* v *Ljubljani* — se priporoča bledim, slabotnim osebam. 113/L

G. Flux, Ljubljana,
Gosposka ulica 4/I. Strokovni posredovalni zavod za boljše službe. 35 let obstoječ — išče nujno plačilnega natakarja, več finih samostojnih kuharic za izven Ljubljane, hišnika za tu, II. kuharico v hotel poleg šefa itd. — Priporoča vsake vrste osobje za tu in izven Ljubljane. Za zunanja naročila prosim priložite znamke. 3164

GON
lek proti kapavici (triperju, gnojenju) ter zastarelem kroničnem gnojenju triperja in vnetja sečnega mehurja. Za popolno ozdravljenje je treba 6 lončkov. Cena z navodilom za lonček 45 dinarjev. — Proizvaja in razpošilja po pošti
lekarna PENIĆ, Zaprešič.

I. Stjepušin 131
ZAGREB, Jurjevska 57

priporoča najboljše tambure, žice, šole, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila. Odlikovan na pariški izložbi. Ceniki franko.

PRIVAT-DETEKTIV-ZAVOD IVAN TOPLIKAR LJUBLJANA RIMSKA C. 9

Blagajničarka
z večletno prakso, vajena tudi vseh pisarniških del — išče službo v večjem podjetju. — Dopisi pod «Vestna/34» na upravo «Slov. Naroda».

Trgovski pomočnik
vojaščine prost, izurjen v špecerijski trgovini — išče službo; gre tudi za skladiščnika. — Ponudbe pod «Februar/4» na upr. «Slov. Naroda».

Zastopnike
in zastopnice za prodajo srečk na obroke išče — Bančna poslovalnica Bezjak, Maribor, Gosposka ulica 25. 77/L

Pozor, žage!
Potrebujem vagon suhega jelovega lesa po meri rezanega. — Stjepan Kozlović, Zagreb, Tkalčićeva ulica št. 64. 18

Absolventinja
trgovske šole, s triletno prakso, zmožna slovenskega in nemškega jezika — išče stalno službo — Dopisi pod «Absolventinja 5» na upravo «Slov. Naroda».

Stanovanje
sobe s kuhinjo išče miren zakonski par brez otrok. Vselitev 1. marca. — Ponudbe pod «Pomlad/3» na upravo «Slovenskega Naroda».

Svetovni patent „Zephir", Lesna trajno goreča peč z zračno kurjavo

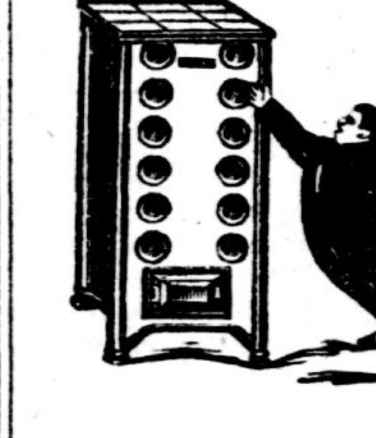

z 10 kg drv ogreva sobo skozi 24 ur.
«ZEPHIR», tvornica peči, Subotica. Zastopstvo v Ljubljani: **BREZNIK & FRITSCH**

!! Znižane cene -- Cene znižane !!
Velika izbira: žepnih robcev, rokavic, NOGAVIC FLOR in VOLNENIH, triko perila za dame in gospode. Srajce, ovratnike, kravate, DIŠEČA MILA. — Kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike. — Vezenin in čipke.
pri **Josip Petelinc, Ljubljana**
blizu Prešernovega spomenika (ob vodi). 6 T
Oglejte si zalogo in se boste prepričali!

Snežne čevlje in galoše
sprejema v popravilo tvrdka F. Trebar, Sv. Petra cesta št. 6.

Spalnica
dobro ohranjena (trd les) — radi selitve takoj naprodaj. Istotam se proda tudi železna postelja. — Ponudbe pod «Ugodna cena/35» na upravo «Slov. Naroda».

ŠTAMPILJE etikete SITAR & SVETEK Ljubljana Sv. Petra c. 13

Ekonom
z večletno prakso išče službo na večjem posestvu ali graščini. — Ponudbe pod «Ekonom/23» na upravo «Slov. Naroda».

Filatelistom
priporočam, da si nabavijo pri meni zbirko 500 raznih znamk, od katerih je vsaka znamka drugačna — za 30 Din. Zbirka 1000 raznih znamk, vsebujoča države Evrope, Azije, Afrike, Amerike in Avstralije, kjer je vsaka znamka drugačna — za 65 Din. Denar pošljite naprej, a jaz vam pošljem naročeno priporočeno in priložim vsaki taki naročbi svoj cenih znamk, ki vsebuje cene, skoro od 600 raznih držav vsega sveta. — Najstarejša trgovina znamk v SHS *Izidor Steiner*, Brod na Savi. 3385

Opremljeno sobo
zračno, s posebnim vhodom in električno razsvetljavo — oddam takoj boljšemu gospodu. — Ponudbe pod «Soba/24» na upravo «Slov. Naroda».

Gramofon
s ploščami, dobro ohranjen — radi pomanjkanja prostora — ugodno naprodaj. — Ogleda se: Rožna dolina, Cesta VI št. 4. 26

Proti NAHODU sigurno učinkuje prašek za nosljanje „NUHAN"
1 doza Din 5. — Priporoča: lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana (Kongresni trg) 1·

Vsem sorodnikom, prijateljem ter znancem, ki so spremili mojo nepozabno ženo, gospo

Marijo Grassellijevo

na njeni zadnji poti, vsem darovalcem krasnega cvetja ter onim, ki so izrazili na kakršnikoli način meni ali moji rodbini sožalje na prebridki izgubi, izrekam svojo iskreno zahvalo.

Ljubljana, 6. januarja 1928. *Peter Grasselli*

Ne pozabite takoj naročiti

LJUBLJANSKI ZVON 1928

Poleg mnogih kraiših povesti, pesmi in esejev izpod peresa naših najboljših pisateljev in pesnikov bo vse leto izhajal

izvirni zgodovinski roman

SERENISSIMA

ki se vrši v Benetkah in je pisan s pripovednim razkošjem Sienkiewiczevih povesti.

UMETNIŠKI PORTRETI slovenskih pisateljev in umetnikov bodo krasili tudi letos vsako številko.

Ljubljanski Zvon izhaja vsak mesec ter velja *za celo leto 120 Din, za pol leta 60 Din, za četrt leta 30 D;* za inozemstvo *150 Din. Naroča se v*
Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani ali njeni **podružnici v Mariboru.**

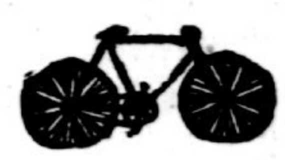

Znižane cene in največje skladišče dvokoles, motorjev, otroških vozičkov, šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomest. delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in poniklanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd.
Prodaja na obroke. — Ceniki franko. »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska c. 4

Lovske puške
flobert puške, revolverje, pištole in vse potrebščine za lov in ribji lov kupiš pri: **F. K. KAISER**, puškar, Ljubljana, Selenburgova 6. — Kupujem in prevzemam staro orožje v komisijsko prodajo. 127-L

Mnogim še ni znano,
da želodčne in črevesne bolezni, glavobol, nervozo, pomanjkanje spanja, slab tek, zlato žilo povzroča slaba prebava, katero najučinkovitejše odpravi znani eliksir FIGOL. Prepričajte se tudi Vi, da preizkušena zdravilna specialiteta FIGOL eliksir uredi prebavo in Vam vrne zdravje. FIGOL izdeluje in razpošilja po pošti proti povzetju z navodili uporabe lekarna DR. Z. SEMELIĆ, DUBROVNIK 2. — Poskusna steklenica z omotom in poštnino 40 Din. Originalni zabojček s 3 steklenicami 105 Din, z 8 steklenicami pa 245 Din. 137-L

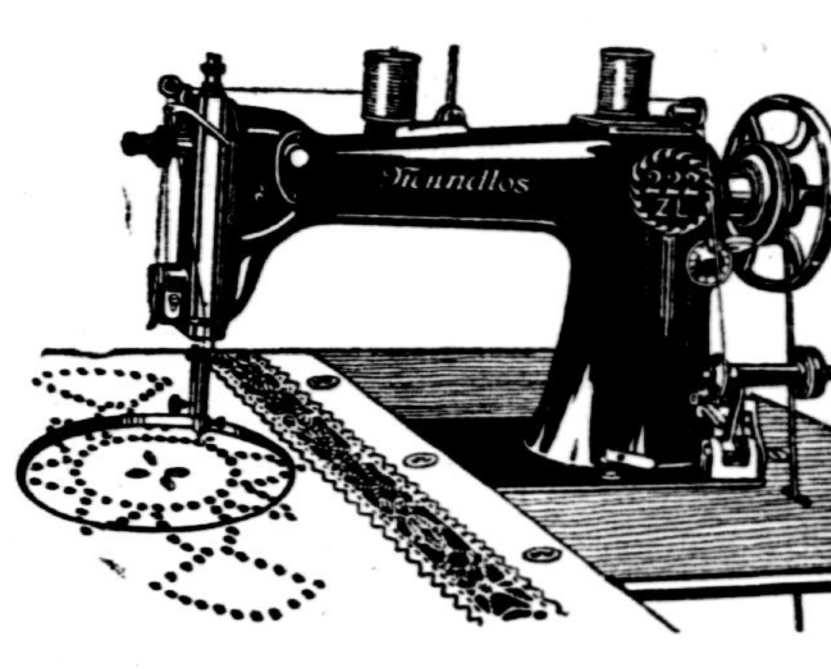

NOVOST! Cenjene dame, oglejte si pred nakupom zalogo ravnokar došlih, krasnih brzošivalnih strojev, najnovejše iznajdbe moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno šivate vsakovrstno blago, naštikte in čipke s cikcak šivom, vežete najmodernejše in luknjičaste vezenine, gumbe in gumbnice. Pouk v vezenju brezplačen. Ceniki franko. Prodaja tudi na obroke — „TRIBUNA" F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta štev. 4.

Spominjajte se Tabora!

NARODNA KNJIGARNA, d. z o. z.
knjigarna in trgovina s papirjem ter pisarniškimi in šolskimi potrebščinami,
Ljubljana, Stritarjeva ulica štev. 2.
Oblastno dovoljena
RAZPRODAJA
vsled opustitve trgovine.
Razprodaja bo trajala
samo do srede februarja 1928.
Znatno znižane cene. — Ugodna prilika za knjižnice in druge interesente.

Zvišali smo našo energijo ter znižujemo cene naših proizvodov za mehanično umetno vezenje, entlanje, ažuritanje, predtiskanje
Matek & Mikeš, Ljubljana
Dalmatinova ulica 13, poleg hotela „Štrukelj" 141

Telefon 379 **Ivan Zakotnik** Telefon 379
mestni tesarski mojster,
LJUBLJANA, Dunajska cesta 46
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike. — Stropi razna tla, stopnice, ledenice paviljoni, verande, lesene ograje itd. — Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
PARNA ŽAGA. 16/L *TOVARNA FURNIRJA*

Trajno in koristno primerno darilo je

ŠIVALNI STROJ znamke GRITZNER in Adler v raznih opremah. — — Znatno znižane cene
Dobite le pri **JOSIP PETELINCU**
Tudi na obroke.
LJUBLJANA 7 T
blizu Prešernovega spomenika ob vodi
Oglejte si razstavo brez obveznost do nakupa.

GIOVANI BOCCACCIO:
DEKAMERON
Prevel Dr. ANDREJ BUDAL.
I. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju polfranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.
II. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·— luksuzna izdaja na boljšem papirju polfranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.
III. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju, polfranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.
Knjige se dobe **v knjigarni Tiskovne Zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54.**

ZADRUŽNA HRANILNICA
reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19
Podeljuje vsakovrtne kredite, eskomtira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodneje.
Kot pooblaščeni prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji

Urejuje: Josip Zupančič. — Za «Narodno tiskarno»: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.